

1 CORINTO

NABEMA CARTA PAULOBA BΛΔA DJABARÃ CORINTO PURUÐEBEMA ITEA

Pauloba nañ cartada djabarã Corinto puruðebema itea bΛsia. Poa 55are Epeso puruðeba diabuesia.

Pauloba Corinto purude bedea bia Jesucritodebemada naãrã jaradisia (Hecho 18:1-17). Judiorã dji jΛrebada dede jaradia bΛ bẽrã ãCΛΓΛ judiorãba ïjãsidaa. Dewara judiorãba Paulo ãyã jΛretapedadacarea dewara dede jaradia besia. Mãwã bΛde ãCΛΓΛ griegorã bida ïjãsidaa. Paulora Corintode poa aba ãsidra basia.

Corintora puru droma basía. Ëberãrãda seisciento mil auðu duanasidaca bΛa. Mãã awara ãdjirã ãcõrẽ bea deda zocãrã eropanasidaa. BaribΛΓΛ mãã ãcõrẽ bea ãpẽni carea auðuada obadjidaa. ΛCΛΓΛba Jesucrito ïjãpedadãmĩna wadibida auðuwa nĩbabadjidaa. Djabarã tãena dewara nẽbΛra sida baraasia.

Naãrã Pauloba ãdjirãra quẽãsia ijara duana carea (1:1neba aba 4:21naa). Mããare bΛsia auðuwa nĩbarãnamãrẽã (5:1neba aba 6:20daa). Mããare djabarãba cartadeba iwidipeadada panusia. Capítulo 7de quima edadidebema iwidipeadada panusia. Capítulo 8deba aba 11daa panusia ãdjia jΛwaba oda ãcõrẽ carea sãwã odida panΛda. Capítulo 12deba aba 14daa ãcõrẽ Jaureba obi bΛdebemada panusia.

Corintode ãcãrãba dadji ãrëbadiëbemada ãi crïcha panana bërã Pauloba capítulo 15de mañnebemada ðasia. Capítulo 16de ðasia sãwã parata jãre peðida panãda idjaba ãdjirã acãde wãida.

Naã cartade Pauloba naãrã ðãda

¹ Mãra Pauloa. ãcõrëba quĩrãna bërã mãra trãsia Jesucritoba diabuedada ðamãrëã. Dadjirã djaba Sosteneda mã ume ðã. ² Mã naã cartara ðãbãrã ãcõrë ëberã Corinto purudebema itea. Jesucritodeba ãcõrëba bãrãra edasia idji itea bia beadamãrëã. Ara mã quĩrãca idjia druaza jũma dadjirã Boro Jesucrito a iwidibadara edasia. Idjira ãdjirã Boroa idjaba dadjirã Boroa. ³ Daiba quĩrã panã dadjirã Zeza ãcõrëba, dadjirã Boro Jesucrito bida ãdji biãdeba bãrãra careba pananida idjaba necai ðaira dia pananida.

Pauloba djabarã carea ãcõrëa bia ðãda ada

⁴ Bãrãra Jesucrito ume panã bërã ãcõrëba idji biãdeba careba ðã. Mã bërã mã ãcõrëa iwidibãrãza bãrã carea bja ðãda abaria. ⁵ Jesucrito ume panã bërã ãcõrëba bãrãra jũma diasia bia odamãrëã. Idji beðeara poya cawa jaradia panania idjaba idjidebemada poya bio cawa panania. ⁶ Jũma ãcõrëba bãrãra diaðaba unubi ðã Crito beðea daiba jaradiapedadara wãrã arada. ⁷ Bãrãba dadjirã Boro Jesucrito ununi carea jãã panãmisa ãcõrëba idji Jaureðeba dia ðãra jũma eropanã. ⁸ Mãba ãcõrëba bãrãra zarea erobaya aba naã ewari jõbãrãda. Mãwãra dadjirã

Boro Jesucritoba cawa ode zebΛΓΛde bārāra biē jaradi neē beadia. ⁹ Ācōrēra bedea aba bΛA. Idjia bārāra trΛsia idji Warra dadjirā Boro Jesucrito ume ābaa beadamārēā.

Djabarā crīcha awara awara panΛnebema

¹⁰ Djabarā, dadjirā Boro Jesucritođeba mĀa bārāa bedea djuburiaya ābaa bia duananamārēā. Crīcha awara awara duananiē panΛA, ātebΛΓΛ crīcha abaΛđeba ābaa bia duananiđa panΛA.

¹¹ Djabarā, mĀa ūrīna carea māwā jara bΛA. Djabawērā Cloe ēberārāba mĀa jarasidaa bārāra ijara duanabarida. ¹² Ebuđa jaraibΛΓΛ, ĀCΛΓΛ bārānebemaba jarabadaa: “MĀra Paulođea.”

Dewararāba jarabadaa: “MĀra Apolođea.” Dewararāba jarabadaa: “MĀra Pedrođea.”* Idjaba dewararāba jarabadaa: “MĀra Critođea.”

¹³ Māwāra ¿Critoza zocārā bΛca? ¿MĀda bārā carea crude cachisidaca? ¿Bārāra mĀ trĀneba borocuesidaca?

¹⁴ MĀa ni abaΛ bārānebemada borocueđeā bērā bΛsrida bΛA. MĀa ababe djaba Crispoda, Gayo sida borocuesia. ¹⁵ Māwā ni abaΛba poya jaradaēa mĀ trĀneba borocuesidada. ¹⁶ Idjaba mĀa djaba Estepana ēberārā sida borocuesia.

Ādjirā awara dewarada borocuesibΛΓΛ mĀa quīrānebaēa. ¹⁷ Critoba mĀra diabueē basía ēberārā borocue bamārēā, ātebΛΓΛ diabuesia bedea bia idjidebemada jaradiamārēā. BaribΛΓΛ naĀ duđabema necawađeba mĀa jaradiaē bΛA Crito crude beuđada ara idji quīrīābe beuđa quīrāca berāmārēā.

* **1:12** Pedro. Griego beđeade “Cepa” bĀ bΛA.

Critora Ācōrē necawaa idjaba Ācōrē ʌbʌaa

¹⁸ Tʌbʌ uruadāa wāni ēberārāmaara Crito crude beudadebema bedeara siriē bʌa. Baribʌrʌ dad-jirā, dji Ācōrēba ēdrʌ edadarāba cawa panʌa maʌ bedeaba Ācōrē ʌbʌara cawabi bʌda. ¹⁹ Ācōrē Bedeade nāwā bʌʌa:

Ne cawa bea necawaada mʌa siriē bʌda un-ubiya. Crīcha cawa bea crīchara biē tabʌda cawabiya.†

²⁰ Wārāda Ācōrēba naʌ ējũānebema necawaara siriē bʌda cawabisia. Jāʌbe ¿ne cawa beara sāvāsida? ¿Judiorā ley jaradiabadara sāvāsida? ¿Naʌ ewaride necawaadeba bedeabadara sāvāsida?

²¹ Ācōrēba idji necawaadeba odaba idjida cawabi bʌa. Baribʌrʌ naʌ ējũānebemarāba ara ādji necawaadeba idjira cawaadāca.‡ Ādjirāmaara daiba jaradia panʌara siriē bʌmīna Ācōrēmaara bia basia maʌneba jūma idji ijābʌdara ēdrʌ edaida.

²² Crito ijāni carea judiorāba ne ununacada unu quīrīābadaa. Judiorāēba naʌ ējũānebema necawaada jarʌbadaa. ²³ Baribʌrʌ daiba Crito crude beudada jaradia panʌa. Maʌ bedeara judiorāba bia ūrīnāca. Idjaba judiorāēba maʌ bedeara siriē bʌda crīchabadaa. ²⁴ Baribʌrʌ Ācōrēba ʌcʌrʌ judiorāda, ʌcʌrʌ judiorāē sida trʌsia Critodeba ēdrʌ edai carea. Maʌgarāba cawa panʌa Ācōrēba Critodeba idji ʌbʌada, necawaa sīda

† **1:19** Isaías 29:14. ‡ **1:21** Ācōrēba idji necawaadeba odaba idjida cawabi bʌa. Baribʌrʌ naʌ ējũānebemarāba ara ādji necawaadeba idjira cawaadāca. Griego bedeade maʌba idjaba nāwā jara bʌa: “Ācōrēba idji necawaadeba bʌsia ēberārāba naʌ ējũānebema necawaadeba idjira poya cawarānamārēa.”

unubišida. ²⁵ Ēberārāmaarā Critora crude beuda bērā Ācōrēra ne cawa ʙʌēa, ʌʙʌaē ʙʌa. Baribʌrʌ ne adua ʙʌ quīrāca ʙʌmīna Ācōrēra jūma naļ ējūānebemarā cāyābara ne cawaara ʙʌa. Idjaba Ācōrēra ʌʙʌaē ʙʌca ʙʌmīna jūma naļ ējūānebemarā cāyābara ʌʙʌara ʙʌa.

²⁶ Djabarā, crīchadadua Ācōrēba bārā edaside sāwā ʙeasida. Ēberāmaarā zocārā bārānebemada ne cawa beadaē basía, dji dromada beadaē basía, dji droma beadeba todaē basía. ²⁷ Maļ bērā naļ ējūānebema ne cawa ʙeamaarā bārāra ne adua quedeaa. Baribʌrʌ ādjirāba ne adua quedea abadara Ācōrēba edasia. Māwā naļ ējūānebema ne cawa ʙeara perabibaria. Ara maļ quīrāca naļ ējūānebema ʌʙʌa ʙeamaarā bārāra ʌʙʌaē beaa. Baribʌrʌ ādjirāba ʌʙʌaē ʙea abadara Ācōrēba edasia. Māwā naļ ējūānebema ʌʙʌa ʙeara perabibaria. ²⁸ Naļ ējūānebemarāba dji edaara quedea abadara, ādjia igarabada sīda Ācōrēba edasia. Māwā dji dromaē ʙeara edasia dji droma ʙea edaara ʙʌi carea. ²⁹ Maļ bērā ni abaʌba ara idjidebemada Ācōrē quīrāpita poya bia bedeadaēa. ³⁰ Baribʌrʌ Ācōrēba bārāra Jesucrito ume ābaa ʙʌsia. Māwā Critodeba Ācōrēba idji necawaada dadjirāa cawabisia. Idjia dadjirāra jipa ʙʌsia, ara idji itea bia ʙʌsia, idjaba cadjiruadebemada ēdrʌ edasia. ³¹ Maļ bērā Ācōrē Bedeade ʙʌ ʙʌ quīrāca dadjia odida panʌa. Nāwā ʙʌ ʙʌa: “Aʙʌda bia bedeaiʙʌrʌ, dadji Borodebemada bia bedeaida ʙʌa.”§

§ 1:31 Jeremia 9:24.

2

Crito crude beudadebema Pauloba jaradiada

¹ Djabarã, mĩa Ācõrẽnebemada bārãmaa jaradiađe wãside bedea bia quirudeba ni mĩ necawaadeba jaradiaẽ basía. ² Bãrã tãẽna baside mĩa ababe Jesucritodebemada, idji crude beapedadada cawabi quĩrĩã basia. ³ Maĩne mĩra ʌbʌaẽ bʌda crĩchasia. Idjaba poya bia jaradiaẽda crĩcha bada bẽrã ne wayaaba cacua ure nũmabadjia. ⁴ Mĩa Jesudebema nẽbʌrʌ baside idjaba jaradia baside mĩ necawaadeba mĩwã oẽ basía bārãba ïjãnamãrẽã. Ātebʌrʌ jaradia bʌde Ācõrẽ Jaureba idji ʌbʌadeba cawabisia maĩ bedeara wãrã arada. ⁵ Mĩwã bārãba naĩ ãjũãnebema necawaadeba Jesucritora ïjãnaẽ basía, ātebʌrʌ Ācõrẽ ʌbʌadeba ïjãsidaa.

Ācõrẽba naẽna cawabiẽ badara idji Jauredeba cawabida

⁶ Mĩwãmĩna daiba necawaada Ācõrẽ bio ïjã beaa jaradia panʌa. Maĩ necawaara naĩ ãjũãnebemaẽa, naĩ ãjũãnebema bororã necawaẽa. Ādjirãra dārã pananaẽa. ⁷ Daiba Ācõrẽ necawaa naẽna cawabiẽ badada jaradia panʌa. Naĩ ãjũã oi naẽna Ācõrẽba maĩ necawaadeba ne oida bʌsia dadjirãra idji ume ābaa bia beadamãrẽã. ⁸ Naĩ ãjũãnebema bororã ni abaʌba maĩ necawaara cawadaẽ basía. Cawa pananabara dadjirã Boro biya quirura crude beadaẽ bacasia. ⁹ Baribʌrʌ cawadaẽ basía Ācõrẽ Bedeade bʌ bʌ quĩrĩca. Nãwã bʌ bʌa:

Ãcõrẽba idji quĩrĩã ðea itea bia o erobara ni abalaba wadi ununacaa, calwalalaba ùrĩnacaa, ni cawa crĩchadacaa.*

10 Jũma maãglara Ãcõrẽba idji Jauredeba dadjirãa cawabisia. Idji Jaureba ne jũmada cawa ðaa. Ãcõrẽ crĩcha sida jũma cawa ðaa. 11 ¿Èberã crĩchara caiba cawa ða? Ara idjidubabalalaba cawa ðaa. Ara maã quĩrãca ni abalaba Ãcõrẽ crĩchara poya cawadaãa. Ababe Ãcõrẽ Jaurebalalaba cawa ðaa. 12 Dadjirãba naã ëjũãnebema crĩchada edadaẽ basía, ãtebalalaba Ãcõrẽ Jauredra edasidaa jũma Ãcõrẽba idji biadeba diadada cawadamãrẽã. 13 Ara maãgladebemada daiba bedeã panla. Baribalalaba daiba naã ëjũãnebema necawaadeba bedeã panlaãa, ãtebalalaba Ãcõrẽ Jaureba daia jaradia ða quĩrãca bedeã panla. Mãwã Ãcõrẽ Jaureba cawabi ðara daiba jaradia panla idjia bedeabi ða quĩrãca.†

14 Baribalalaba Ãcõrẽ Jaureba cawabi ðara Ãcõrẽ Jaure neẽ ðalaba cawa quĩrĩãcaa, idjimaarã siriẽ ða bẽrã. Idjaba poya cawacaa, ababe Ãcõrẽ Jauredeba cawaida ða bẽrã. 15 Ãcõrẽ Jaure neẽ ðalaba Ãcõrẽ Jaure erobal crĩchara poya cawaãa. Baribalalaba Ãcõrẽ Jaure erobalaba Ãcõrẽnebemada poya bio cawaya. 16 Ãcõrẽ Bedeade nãwã ðal ðaa: “¿Caiba dadjirã Boro crĩchara cawa ða? ¿Caiba idjia jaradiai?”‡ Baribalalaba dadjirãba Crito crĩchada eropanla.

* 2:9 Isaía 64:4; 52:15. † 2:13 Idjia bedeabi ða quĩrãca. Griego bedeade idjaba jara ðaa: “Ãcõrẽ Jaure erobearãa.” ‡ 2:16 Isaía 40:13.

3

Pauloba, Apolo bida Ācōrē traju opeḁada

¹ Djabarã, m̃la bārãa jaradiaside Ācōrē Jau-reḁeba ñbabadarãa jaradia ḅΛ quĩrãca poya jaradiaē basía. ĀtebΛΓΛ nãl̃ ējũãnebemarãa, Crito ãjãna djiwidi beara jaradiaida ḅΛ quĩrãca jaradiasia. ² M̃la Critoḁebema zareaē ḅΛda jaradiasia warra zaquerãa jubã dobi ḅΛ quĩrãca. Djico cobi ḅΛ quĩrãca zareara ḅΛda jaradiaē basía, bārãba poya cawadaē basi bẽrã. Idjaba wadibida poya cawadaēa. ³ Bārãa wadibida nãl̃ djaraba o quĩrã ḅΛḁeba ñnaa: djãrãba eroḅΛ carea biē cr̃ichabadaa idjaba caicayabadaa. Mãwã bea bẽrã ebuda ḅΛa wadibida nãl̃ djaraba o quĩrã ḅΛḁeba ñnada nãl̃ ējũãnebemarã quĩrãca. ⁴ Abãba jarabaria: “M̃ra Pauloḁea.” Dewaraba jarabaria: “M̃ra Apoloḁea.” Bārãba mãwã jarabada bẽrã nãl̃ ējũãnebemarã quĩrãca beaa.

⁵ BaribΛΓΛ ¿Paulora cai? ¿Apolora cai? Ababe दौरã Ācōrē nezocaa. Daideba bārãba dadjirã Borora ãjãsidaa. Ācōrẽba daiza obida quĩrãca osidaa. ⁶ Ne ubΛΓΛ quĩrãca m̃la bārãa Jesuḁebemada naãrã jaradiasia. Mãl̃be m̃la uḁa cuebΛΓΛ quĩrãca Apoloba Ācōrē beḁeara biara jaradiasia. BaribΛΓΛ ĀcōrẽbΛΓΛ carebasia bārãba ãjãnamãrẽã m̃la uḁa waribibΛΓΛ quĩrãca. ⁷ Mãl̃ bẽrã ne ubarira dji dromaēa. Cuebari sida dji dromaēa. ĀcōrẽdrΛ dji dromaa. IdjiabΛΓΛ néura waribibaria. ⁸ Ne ubarira, cuebari sida Ācōrē quĩrãpita abaria. Idjia dadjiza ne biada diaya

dadjia o bada quĩrãca. ⁹ Mãa Apolo ume abarica ãcõrẽ trajura o panãa. Bãrãra ãcõrẽ néua.

Maã awara bãrãra ãcõrẽba de quĩrãca o ðaa. ¹⁰ Mãra de obari bia quĩrãca ðaa. ãcõrẽba idji biadeba mãa diadaba de jĩrũda bio edu jou-sia. Dewararãba carawabadaa. Baribãra dadjiza quĩrãcuita ðaida ðaa sãwã idji trajura o ðada. ¹¹ De jĩrũra edu jouða bãrã ni abãba dewara de jĩrũda poya ðadaã. Jesucritoda dji de jĩrũa. ¹² Maãne ãcãrãba ãcõrẽ bedeara aride jaradiabadaa de bia o panã quĩrãca. ãdjia o panãra oro, parata, mõgara bia quedea ãrãca quĩrãca ðaya. Baribãra ãcãrãba ãcõrẽ bedeara aride jaradiadacaa de biẽ o panã quĩrãca. ãdjia o panãra bacuru, quedua, chaba oda de quĩrãca ðaya. ¹³ Critoba cawa oi ewaride dadjiza odara tãba uruaba acã zaya droai cawaya. Maãba ebuda cawabiya dadjia odara sãwã ðasida. ¹⁴ Dadjia odaba maã tãba uruada droasira Critoba dji o ðadaa ne biada diaya. ¹⁵ Baribãra dadjia odara bá wãsira dji o ðadaba ni cãrẽ bia sida edaã. Idjira êdrãimãna de babãra de êdrããra quĩrãca êdrãya.

¹⁶ ¿Adua panãca ãcõrẽ Jaurera bãrã sode ðada? ¿Adua panãca bãrãra ãcõrẽ deda? ¹⁷ Bariduaba ãcõrẽ dera ãrããra, mãããra ãcõrẽba bio cawa oya idji dera ababe idji itea ða bãrã. Idji dera bãrãa.

¹⁸ Ara bãdjiduba cĩrũgarãnadua. Naã ãjũãnebema necawaada wãrãda ðaa. Abãba mãã quĩrãca ne cawa ðada crĩcha ðããra, waa mãwã crĩchaiẽ ðaa. ãteããra wãrã necawaara erobai carea naã

ējūānebemarā quīrāpita ne adua ʘΛ quīrāca ʘaida ʘΛA. ¹⁹ Naļ ējūānebema necawaara Ācōrēmaarā siriē ʘΛA. Ācōrē Bedeade nāwā ʘΛ ʘΛA: “Ācōrēba naļ ējūāne ne cawa ʘeara ara ādji necawaadeba cawabibaria ne cawa panΛēda.”* ²⁰ Idjaba nāwā ʘΛ ʘΛA: “Ācōrēba cawa ʘΛA naļ ējūāne ne cawa ʘea crīchara siriē ʘΛda.”† ²¹ Maļ carea crīcharānadia abaa ēberā ēpē panΛneba dewararā cāyābara biara ʘeada. Ācōrēneba bārāba ne jūmada eropanΛa bia ʘeadi carea. ²² Bārāba mΛda, Apoloda, Pedro sida eropanΛa. Jūma naļ ējūāne ʘΛ sida eropanΛa. Ara nawenabema, nubema sida eropanΛa. Dadjirā zocai pananibΛrΛ wa beudibΛrΛ Ācōrēneba ne jūmada eropanania bia ʘeadi carea. ²³ Jūma bārāra Critoderā. Idjaba Critora Ācōrēnea.

4

Jesucrito nezocarā

¹ Bārāba crīchadida panΛa दौरा Crito nezocarāda. Ācōrēba दौरा ʘΛsia idjidebema cawabiē ʘadada ebuēda jaradiadamārēā. ² Wārāda nezocaba idji boroba obi ʘara jūma jipa o ʘaida ʘΛA dji boroba bia unumārēā. ³ Maļ bērā bārāba wa baridua ēberāba mΛnebema biē jarabΛdade mΛcua crīchacaa. Idjaba ara mΛdjiduba jaraēa mΛa o ʘara sāwā ʘΛda. ⁴ MΛa ni maārī biēda āī oē ʘΛda cawa ʘΛmīna maļba jaraē ʘΛA mΛa jūma jipa osida. Dadjirā BorobΛrΛ cawa jaraya. ⁵ Maļ carea idjia cawa oi ewari naēna dadjia jaradiē panΛa idji traju o ʘΛba jipa o ʘΛda wa jipa oē ʘΛda. Dadjirā

* **3:19** Job 5:13. † **3:20** Salmo 94:11.

Boro zebΛrΛde dadjia sođe crīcha bædadada, ne jūma dadji sođe mērã beadada ebuda cawabiya. Mañ ewaride ĀcōrēbΛrΛ dadjirãza bia jaraya dadjia bia opedada quĩrãca.

⁶ Djabarã, mñnebemada Apolodebema sida bΛsia bãrã carebai carea. Daideba cawadida panΛa Ācōrē Bedeade bΛ bΛ auđu crīchadiē panΛda.* Mãwãra bãrãba ni abaΛda dewara cãyãbara biara bΛda crīchadaēa. ⁷ ¿Caiba bΛra dewara cãyãbara biara bΛsi? Ācōrēba diada awara ¿bΛa cãrēda erobΛ? BΛa Ācōrēneba ne jūmada edasibΛrΛ, ¿cãrē cãrēã ara bΛduba edada quĩrãca bedeaba bΛ?

⁸ Ācōrēneba eda quĩrã pananara bãrãba jūma eropanΛana abadaa. Ācōrēba dia bΛra aduba eropanΛana abadaa. Dai neē bãduba Ācōrē quĩrãpita dji dromarãda panesidada crīcha panΛa. BaribΛrΛ mãwãéa. Bãrãra wãrãda dji dromarãda panenabara bia bæcasia. Mãwãra dai sida bãrã ume ābaa dji dromarãda panecasidaa. ⁹ BaribΛrΛ mã crīcha bΛa dairã dji Jesucritoba diabuedarãda Ācōrēba jūmarã cãyãbara edaara bΛsida. Dairãra dji cawa obariba jūmarã quĩrãpita bedeadebedΛrΛ quĩrãca panΛa. Ēberãrãba, bajãnebema nezocarãba, jūmarãba acΛ duanΛa beudi cawaya. ¹⁰ Ēberãrãmaarã दौरa Crito carea ne adua bæaa idjaba ΛbΛaē bæaa. BaribΛrΛ bãrãra Crito ume panΛ bẽrã dji ne cawaara bæada abadaa idjaba dji ΛbΛa bæada abadaa. Ēberãrãba bãrãnebemada bia bedeaba panΛa, baribΛrΛ दौरa igara panΛa. ¹¹ Wadi ara nañ

* **4:6** Ācōrē Bedeade bΛ bΛ auđu crīchadiē panΛda. Griego bedeade mãra ebuda bΛãa.

ewaride daiba jarrabada droa panΛa, opichiada droa panΛa, idjaba soresorea quedeadrΛ jΛni carea eropanΛa. Dai de arada neē panΛa idjaba ēberārāba दौरa biē obadaa. ¹² Daura λnāūnaē traja panΛa ne eropanani carea. Ēberārāba daia biē bedeabΛdade daiba ādjía bia bedeabadaa. Dai biē obΛdade droabadaa. ¹³ Sewadeba dai biē jarabΛdade bedeaba biaēba panubadaa. Wadi ara naλ ewaride ēberārāba दौरa ne batabueda quīrāca unubadaa, ne mititia quīrāca unubadaa.

¹⁴ Mλa maλgΛra bΛē bΛa bārā perabi carea. ĀtebΛrΛ mλ warrarā quīrāca bārāra quīrā bΛ bērā māvā bΛ bΛa jipa crīchabi carea. ¹⁵ Bārāba Critodebema jaradiabadarāda zocārā eropanΛbara wadi zezada aba eropanacasiēaa.† Mλneba bārāba bedeaba bia Jesucritodebema ijāpedada bērā idjideba mλra bārā zezaa. ¹⁶ Maλ carea mλa bārāba bedeaba djuburiaya mλ nībabari quīrāca nībadamārēā. ¹⁷ Maλ bērā Timoteoda bārāmaa diabuebΛrΛa. Idjira dadjirā Boro ume jipa nībabaria. Dadjirā Boroēba mλ warraca bΛa. Mλa idjira bio quīrā bΛa. Idjia bārāa quīrānebabiya mλra Jesucrito ume sāvā jipa nīda. Mλa māvā nībaira Jesucrito ēberārā beaza jaradia bΛa.

¹⁸ ΛcΛrΛ bārānebemada dji dromarā quīrāca nīnaa, crīcha panΛ bērā mλra bārāmaa wāēda. ¹⁹ BaribΛrΛ dadjirā Boroba quīrāibΛrΛ, mλra bārāmaa isabe wāya. Maλne dji dromaana abadaba jara panΛ awa ūrīne wāēā, ātebΛrΛ acΛde wāya ādjia wārāda Ācōrē ΛbΛada eropanΛ cawaya. ²⁰ Ācōrēba

† 4:15 Zocārā. Griego bedeade bΛ bΛa “10 mil.”

pe erobΛdebe marāba ara jāwā idjidebemada bedeadaca, ātebΛΓΛ idji ΛbΛadeba jipa obadaa. ²¹Maāda ¿bārāba sāwā quĩrĩā panΛ? ¿Quĩrĩā panΛca mĀa quēāne wāida wa quĩrĩāneba, ibiadeba wāida?†

5

Djababa cadjirua o bΛ iduaribipedada

¹ Ēberārāba jara panΛa bārā tāēna abΛda daunemaya bΛda. Jara panΛa maĀba dji papacauda erobΛda. Wārāda Jesucrito ĩjāē bea bida maĀ cadjiruara odaca. ² Māwāmĩna bārāba wadibida jara panΛa dewararā cāyābara biara beada. BaribΛΓΛ ¿maĀ cadjirua carea bio sopua beadida panΛēca? ¿MaĀ cadjirua o bΛra bārā umebemada āyā bΛēdida panasidaēca? ³ MĀra bārā ume bΛēmĩna crĩchadeba bārā ume ābaa bΛa. MaĀ carea bārā ume bΛ quĩrāca maĀ cadjirua o bΛ ēberāra dadjirā Boro Jesu trĀneba cawa osia. ⁴ Bārā ābaa dji jΛrebΛdade mĀra crĩchadeba bārā ume baya. Idjaba dadjirā Boro Jesuba ΛbΛada bārāa diaya maĀ ēberāra jipa cawa odamārēā. ⁵ Idjira āyā bΛēdida panΛa diauruba bia mĩgabimārēā. Māwāra naĀ djaraba cadjirua o quĩrĩā bΛda igaraya. Idjaba Ācōrēba cawa oi ewaride idjira ēdrΛ edaya.

⁶ Ara bādjida dewararā cāyābara biara beada abadaa. BaribΛΓΛ māwā jaraira biē bΛa. ¿Bārāba adua panΛca harina ēsābibari maārĩ bΛba harinara jūma ēsābibarida? Ara maĀ quĩrāca cadjirua maārĩ bΛba jūmarāda ārĩbaria. ⁷ MaĀ bērā harina ēsābibari drōā āyā batabuebΛda quĩrāca maĀ cadjirua o bΛra

† 4:21 Quēāne wāida. Griego bedeaēde bΛ bΛa “soa bara wāida.”

bārã tãēnabemada ãyã bΛdadua.* Mãwã bārãra cadjirua neē beadia harina djiwidi bΛratΛda ēsābari neē bΛ quĩrãca. Bārãra maã quĩrãca beaa, Critora dadjirã cadjirua carea beuda bẽrã. Idjira dadjirã ēdrΛ edai carea beapeɔada oveja basía.† 8 Dadjirãba cadjiruadebema ēdrΛpeɔadara quĩrãnebabada bẽrã crĩcha biadeba, wãrãneba nĩbadida panΛa.‡ Mãwã nĩbaira paã ēsābari neē bΛ quĩrãca bΛa. Djãrã quĩrãma bΛdeba idjaba biē o bΛdeba waa nĩbadiē panΛa. Mãwã nĩbaira harina ēsābibiari drõã quĩrãca bΛa.

9 Naēna mãa cartade bΛsia bārãra dji auɔua bea ume ābaa beadiē panΛa. 10 BaribΛrΛ maãba jaraē bΛa naã ējũãnebema auɔua bea ume, parata awua bea ume, ne drΛabada ume, idjaba jΛwaba oɔa ācõrē ēpēbada ume beadiē panΛa. Ādjirã ume pana quĩrãnaēbΛrΛ, naã ējũãnebemada ēdrΛɔida panΛa. 11 ĀtebΛrΛ mãa bārã itea bΛsia bariduaba ara idjida djabaada aibΛrΛ, baribΛrΛ auɔuada o nĩbaibΛrΛ, parata awua baibΛrΛ, jΛwaba oɔa ācõrē ēpē baibΛrΛ, sewadeba djãrãda biē jara baibΛrΛ, beu nĩbaibΛrΛ, wa ne drΛa baibΛrΛ, maãgΛ ēberã ume ābaa beadiē panΛa idjaba ābaa ne codiē panΛa. 12-13 Ācõrē ĩjãé beara cawa oi carea mãra bΛēa. ĀcõrēbΛrΛ idji ĩjãé beara cawa oya. BaribΛrΛ bārã tãēna beara bārãba cawa oɔida panΛa. Ācõrē Bedeade bΛ bΛa: “Cadjirua o bΛra bārã tãēnabemada ãyã bΛdadua.”§

* 5:7 Exodo 12:15. † 5:7 Exodo 12:3-13; Juaã 1:29. ‡ 5:8 Dadjirãba cadjiruadebema ēdrΛpeɔadara quĩrãnebabada. Griego bedeade bΛ bΛa: “Ewari droma obada.” § 5:12-13 Deuteronomio 17:7.

6

Djabarāba ara ādji nēbāra cawa odidebema

¹ Bārā ijarabadaē ħcārē cārēā Ācōrē adua bea cawa obadamaa jarade wābada? ħBiara bāēca Ācōrē ēberārāba cawa odida? ² ħBārāba adua panaca Jesu zebadaē Ācōrē ēberārāba naļ ējūāne beara cawa odida? Bārāba naļ ējūāne beara cawa odi bērā ħsāwāērā nēbāra maārī quēdeada poya cawa odaē? ³ ħAdua panaca dadjirāba bajānebema nezocarā sida cawa odida? Māwā bā bērā ħnaļ ewaride nēbāra bārā tāēna beara poya cawa odaēca? ⁴ Bārāda ijaradibada, ħcārē cārēā Ācōrē adua beamaa wābadaa cawa odamārēā?^{*} ⁵ Mā maāgāra jara bā bārā peradamārēā. ħBārā tāēna crīcha cawa bāra ni aba bida neēca djabarā ijara panāra ibiabi carea? ⁶ Baribada djabada djaba ume ijaradapeda naļ ējūānebema cawa obadarāmaa wābadaa. Māwā odira wārāda bio biē bā Ācōrē ħjāē bea quīrāpita ijarabada bērā.

⁷ Wārāda ācāra bārānebemada ijarabada bērā unubi panāa jipa nībadacada. ħBiara bāēca bā biē odara droaida cawa obadamaa edei cāyābara? ħBiara bāēca bāa erobāra bā djabaa idu drabida cawa obadamaa edei cāyābara? ⁸ Baribada bārāba ēberārāra biē obadaa idjaba ne drabadaa. Wārāda bio biē o panāa ara bārā djabarāda māwā obada bērā.

⁹⁻¹⁰ ħBārāba adua panaca cadjirua obadara Ācōrē purude beadaēda? Ara bādjiduba cūrūgarānada. Auāua nībadara, jāwaba oda ācōrē ēpē beara, daunemabada, umaquīrā wērā quīrāca

* **6:4** Griego beadeade maļ versículora ebuda bāēa.

beabadara, umaquĩrãda abari umaquĩrã ume beabadara, ne drabadara, parata awua beara, beu nĩbabadara, sewadeba djārã biẽ jarabadara, djārã cūrũgabada sida Ācōrẽ purude beadaẽa. ¹¹ ΛCΛΓΛ bārãra naẽna mãwã beasia. BaribΛΓΛ bārãba cadjirua opedadara Ācōrẽba sΛΓΛsia, idji itea bia bΛsia, idjaba jipa unusia dadjirã Boro Jesucritoẽba idjaba idji Jauredeba.

Djabarãba auđuada odiẽ panΛa

¹² ΛCΛΓΛba jarabadaa: “Crito ïjã bΛ bẽrã mΛa quĩrĩã bΛ quĩrãca jũma oida bΛa.” BaribΛΓΛ mΛa jaraya mΛa quĩrĩã bΛda jũma oida bΛmĩna, jũma mΛa o quĩrĩã bΛba mΛra carebaca. Mañ bẽrã jũma mΛa o quĩrĩã bΛa iduaribiẽa. ¹³ Idjaba λCΛΓΛba jarabadaa: “Djicora dadji bi itea bΛa, idjaba dadji bira djico itea bΛa.” BaribΛΓΛ mΛa jaraya mãwã bΛmĩna Ācōrẽba umena jõbiya. Dadji cacuara bΛẽa auđua o bamãrẽã, ãtebΛΓΛ dadjirã Boro Ācōrẽ itea bΛa. Idjaba dadjirã Boro Ācōrẽra dadji cacua wagai carea bΛa. ¹⁴ Ācōrẽba idji λbΛadeba dadjirã Boro Jesura beu baedada λrẽbabisia. Ara mañ quĩrãca idji λbΛadeba dadjirã sida λrẽbabiya.

¹⁵ ¿Bārãba adua panΛca bārã cacuara Critodeda? Mãwãra ¿mΛa Critodeda wẽrã auđua ume bΛica? Wãrãda mãwã oira biẽ bΛa. ¹⁶ ¿Bārãba adua panΛca wẽrã auđua ume bΛra mañ wẽrã ume cacua aba bΛ quĩrãca bΛda? Ācōrẽ Bedeade nãwã jara bΛa: “Ādjira cacua aba bΛ quĩrãca panania.”† ¹⁷ BaribΛΓΛ dadjirã Boro Crito ume ābaa bΛra idji ume jaure aba bΛ quĩrãca panΛa.

† **6:16** *Genesis 2:24.*

18 Ni maãrĩ bida auđuua nĩbarãnadua. Dewara cadjiruada oibΛΓΛ, maλΓΛba dadji cacuara ãrĩéa. BaribΛΓΛ auđuuada oibΛΓΛ, dadji cacuada bié beya. 19 ¿Bãrãba adua panΛca bãrã cacuara ãcõrẽ Jaure deda? ãcõrẽba idji Jaurera bãrãa diasia. Idjira bãrã sođe ɁΛΛ. Bãrãra ara bãrãneéa ãtebΛΓΛ ãcõrẽnea. 20 ãcõrẽba bãrãra nẽbΛΛ nẽdosia. ãcõrẽne bêrã bãrã cacuade, jaurede bida quĩrãipa beadadua.†

7

Quima edabadadebema

1 JãλbebΛΓΛ bãrãba cartadeba iwidipedadada m̃ΛΛ panuya. Wãrãda biara ɁΛΛ umaquĩrãba wẽrã edaéda.* 2 BaribΛΓΛ bãrã tãéna auđuua obadara bara bêrã umaquĩrãba idji quimada erobaida ɁΛΛ, idjaba wẽrãba idji quimada erobaida ɁΛΛ. 3 Umaquĩrãda idji quima ume cãida ɁΛΛ. Wẽrã sida idji quima ume cãida ɁΛΛ. 4 Wẽrãra ara idji cacua djibariéa, ãtebΛΓΛ dji quimadrΛ djibaria. Ara maλ quĩrãca umaquĩrãra ara idji cacua djibariéa, ãtebΛΓΛ idji quimadrΛ djibaria. 5 Bãrã cacuara bãrã quimaa wãgarãnadua. BaribΛΓΛ bãrãba ábaa cãinaéda bedea audibΛΓΛ, mãwã pananira bia ɁΛΛ. BaribΛΓΛ dãrã mãwã pananié panΛΛ idjaba ababe ãcõrẽa iwididi carea mãwã pananida panΛΛ. Mãwãnacarea wayacusa ábaa cãinida panΛΛ bãrã cacuaba quĩrã ɁΛΛra droadaéne diauruba auđuua obirãmãrẽã. 6 M̃ΛΛ jaraya: bãrãba mãwã

† 6:20 Jaure. Griego bedeađe λcΛΓΛ cartade maλra neéa. * 7:1 Biara ɁΛΛ umaquĩrãba wẽrã edaéda. Griego bedeađe nãwã ɁΛ ɁΛΛ: “Bia ɁΛΛ umaquĩrãba wẽrã tãéda.”

o quĩrĩã panΛbΛrΛ, bia ΛΛa. BaribΛrΛ mΛã õgo obiẽa. ⁷ MΛmaarã jũmarãda mΛ quĩrĩca poya deu ðeadibara bia ðacasia. BaribΛrΛ Åcõrẽba dadjiza diasia sãwã ðaida. Åcõrẽba ÅcΛrΛa dia ΛΛa poya deu ðeadamãrẽã. Idjaba ÅcΛrΛa dia ΛΛa quima edadamãrẽã.

⁸ MΛã deu ðearãa, pẽdrarãa biða jaraya: biara ΛΛa mΛ quĩrĩca quima neẽ ðeadiða. ⁹ BaribΛrΛ bãrã cacuaba quĩrĩã ΛΛda poya droadaẽbΛrΛ, quima edadiða panΛa. Bãrã cacuaba quĩrĩã ΛΛdebemada jũmawãyã crĩcha ðai cãyãbara biara ΛΛa quima edadiða.

¹⁰ Quima bara ðearãa mΛã naΛda jaraya. NaΛ ðeðeara mΛreẽa, ãtebΛrΛ dadjirã Borodea.† Wẽrãba idji quimara amaiẽ ΛΛa. ¹¹ BaribΛrΛ idji quimara amaibΛrΛ, dewara umaquĩrãda edaiẽ ΛΛa. ÅtebΛrΛ deu ðaida ΛΛa wa dji quima ume waya ðeðeaiða ΛΛa. Aðari quĩrĩca umaquĩrãba idji quimara amaiẽ ΛΛa.

¹² Waabema djabarãa mΛã naΛda jaraya. NaΛgΛra dadjirã Boro Jesuba jaradiadaẽa: djababa wẽrã Jesu ãjãẽ ΛΛda erobΛbΛrΛ, idjaba maΛ wẽrãra idji ume ða quĩrĩã ΛΛbΛrΛ, maΛ djababa idjira amaiẽ ΛΛa. ¹³ Djabawẽrãba quima Jesu ãjãẽ ΛΛda erobΛbΛrΛ, idjaba maΛ umaquĩrãba idjida ama quĩrĩãẽbΛrΛ, maΛ djabawẽrãba idjira amaiẽ ΛΛa. ¹⁴ MaΛ umaquĩrã Jesu ãjãẽ ðara Åcõrẽ itea ðesia idji quimaba ãjã ðΛ ðẽrã. Aðari quĩrĩca wẽrã Jesu ãjãẽ ðara Åcõrẽ itea ðesia idji quimaba ãjã ðΛ ðẽrã. Mãwãẽbara bãrã warrarãra Åcõrẽ itea

† **7:10** Luca 16:18.

beadaē bacasia. Barib_Λ_Λ djibarirāra Ācōrē itea pan_Λ bē_rā ādjirā sida Ācōrē itea pan_Λ. ¹⁵ Jesu ĩjāē b_Λba idji quimada ama quĩrĩā b_Λb_Λ_Λ, amaida b_ΛΛ. Māwā djabada wa djabawērāda mĩā amaiē b_Λ leydebemada ēdr_Λya. Ācōrēba dadjirāra necai beadamārēā trāsia. ¹⁶ Djabawērā, b_ΛΛ adua b_ΛΛ. Āībērā b_Λ quimaba b_Λdeba Jesura ĩjāisicada Ācōrēba ēdr_Λ edamārēā. Djaba, b_ΛΛ biāda adua b_ΛΛ. Āībērā b_Λ quimaba b_Λdeba Jesura ĩjāisicada Ācōrēba ēdr_Λ edamārēā.

¹⁷⁻¹⁸ Ācōrēba dadjirā trāsiede ara dadji panana quĩrāca beadida pan_Λ. Cacula wēāgo basib_Λ_Λ ara māwā baida b_ΛΛ. Cacula wēāgoē basib_Λ_Λ ara māwā baida b_ΛΛ. Dadjirāza beadida pan_Λ dadjirā Boro Ācōrēba b_Λda quĩrāca. Mā_Λ Ācōrē ēberārā beaza māwā jaradia b_ΛΛ. ¹⁹ Cacula wēāgo baida biara b_Λēa. Cacula wēāgoē bai sida biara b_Λēa. Ācōrēba obi b_Λra ĩjā o baida biara b_ΛΛ. ²⁰ Ācōrēba dadjirā trāsiede ara dadji panana quĩrāca beadida pan_Λ. ²¹ Ācōrēba b_Λ trāsiede nezocada basib_Λ_Λ, jūmawāyā sopua b_Λrādua. Barib_Λ_Λ b_Λ nezoca b_Λdebemada poya ēdr_Λib_Λ_Λ, māwā odua. ²² Nezoca Ācōrēba trānara dadjirā Boro Critoba cadjiruadebemada ēdr_Λ b_Λsia idji itea ne o b_Λmārēā. Ma_Λne nezocaē Ācōrēba trānara Crito nezocaa. ²³ Ācōrēba bārāra nēb_Λā nēdosia. Ma_Λ carea djārā nezocada b_Λarān_Λdua. ²⁴ Djabarā, Ācōrēba dadjirā trāsiede ara dadji panana quĩrāca beadida pan_Λ. Ma_Λne ara dadji pan_Λ quĩrāca Ācōrē quĩrāpita jipa nībaēda pan_Λ.

²⁵ Ma_Λ awara quima wadi edadacadebemada

m̃a jaraya. Dadjirã Boro Jesucritoba maḷgḷdebemada jaradiadaē bẽrã m̃a crĩcha ḅḷda jaraya. Bãrãba cawa panḷa dadjirã Boroba m̃ra quĩrã djuburiada bẽrã m̃a wãrãda jarabarida. ²⁶ Nãwã jaraya: m̃maarã naḷ ewaride bia mĩga panḷ bẽrã dadji umaquĩrã deu beara ara dadji ḅḷ quĩrãca beadida panḷa. ²⁷ Baribḷḷḷ quima erobḷḷḷ, ḅḷ quima amaida crĩcharãdua. Quima neē ḅḷḅḷḷ, quima edaida crĩcharãdua. ²⁸ Baribḷḷḷ quima edaibḷḷḷ cadjiruaēa. Wẽrãda quima edaibḷḷḷ cadjiruaēa. Baribḷḷḷ quima edabḷḷḷra naḷ ějũãne bia mĩga ḅaya. Bãrã mãwã bia mĩga pananida m̃a quĩrãē ḅḷa.

²⁹ Djabarã, m̃a naḷgḷda jara quĩrã ḅḷa: naḷ ewarira jõboḷoa. Maḷ carea djabarã quima erobeaba ãdjia Ācõrẽ ěpẽ panḷra igaradiē panḷa ãdji quima ume beadi carea. Ātebḷḷḷ quima neē ḅḷba ěpẽida ḅḷ quĩrãca ěpẽnida panḷa. ³⁰ Ara maḷ quĩrãca djabarã sopua beara sopuaē ḅḷ quĩrãca beadida panḷa Ācõrẽda bio ěpẽni carea. ḅḷsrida beara ḅḷsridaē ḅḷ quĩrãca beadida panḷa. Ne nẽdoḷaba idjia nẽdoḷara ewariza erobaida crĩcha ḅaiē ḅḷa. ³¹ Naḷ ějũã dadjia unu panḷra jũma jõboḷo bẽrã ne bara beaba ne neē ḅḷ quĩrãca crĩcha beadida panḷa.

³² M̃a quĩrã ḅḷa bãrãba naḷ ějũãnebemada jũmawãyã crĩchadaēda. Umaquĩrã quima neē ḅḷba biara crĩcha ḅabaria dadjirã Boroba quĩrã ḅḷda oi carea. Dadjirã Borora ḅḷsridabi quĩrã ḅḷa. ³³ Baribḷḷḷ umaquĩrã quima erobḷba naḷ ějũãne idji quima bia erobaida biara crĩcha ḅabaria. Idji quimada ḅḷsridabi quĩrã ḅḷa. ³⁴ Mãwã quima

bara ɸaba crīchada umé erobabaria.† Abari quĩrāca wērā quima erobɸaba naļ ējũāne idji quima bia erobaida biara crīcha ɸabaria. Idji quimada ɸasridabi quĩrĩā ɸaa. Baribɸɸa wērā quima neē ɸaba dadjirā Borodebemada biara crīcha ɸabaria. Naļ cacuade, jaurede biða idji itea bia ɸa quĩrĩā ɸaa.

³⁵ Maļgɸara mļa jaraē ɸaa bārāba quĩrĩā panɸ quĩrāca ɸearānamārēā āteɸɸa bia ɸeadamārēā. Mļa ababe quĩrĩā ɸaa bārāra quĩrāipa ɸeadida idjaba jūma bārā sodeba dadjirā Boroba quĩrĩā ɸada odida.

³⁶ Abaa djabada awērā djora ume dji edadi carea bedea bia panɸɸɸa, dji edadi naēna poya droaēda crīchaibɸɸa idjaba isabe eda quĩrĩāibɸɸa, edaida ɸaa. Maļra cadjiruaēa. ³⁷ Baribɸɸa djabada dji edadi carea bedea ɸadacarea maļ wērāra edaēda idji sodeba wārāda crīcha ɸabɸɸa idjaba idji cacuaba quĩrĩā ɸara poya droaibɸɸa, bia ɸaa maļ wērāra edaēda. ³⁸ Wārāda quima edabɸɸaba bia o ɸaa. Baribɸɸa mļmaarā quima edaēba biara o ɸaa. §

³⁹ Djabawērā quima bara ɸara dji quima zocai ɸamisa idji ume ɸaida ɸaa. Baribɸɸa dji quimara beuibɸɸa, dewara umaquĩrāda eda quĩrĩāibɸɸa,

† 7:34 Crīchada umé erobabaria. Griego bedeađe Ḅɸɸa cartade maļra neēa. § 7:38 Griego bedeađe versículo 36-38 ebuda ɸaēa. Idjaba naļ quĩrāca traducida ɸaa: 36 Baribɸɸa djababa idji cau awērā djorada quima diaē ɸađeba biē o ɸada crīcha ɸabɸɸa, idjimaarā bia ɸabɸɸa, quima diaida ɸaa. Maļra cadjiruaēa. 37 Baribɸɸa djababa idji caura diaēda sodeba crīcha ɸabɸɸa, idjaba dewaraaba jara ɸa carea māwā oē ɸabɸɸa, bia ɸaa idji caura quima diaēda. 38 Wārāda idji cau diabɸɸaba bia o ɸaa. Baribɸɸa mļmaarā idji cau diaēba biara o ɸaa.

edaida ɓɓa. Baribaɓɓa ababe dadjirã Boro Jesucrito ñã ɓɓaɓɓa edaida ɓɓa. ⁴⁰ Mãa crĩcha ɓɓa idjira quima edaẽɓɓa ɓɓaɓɓa ɓaɓa. Mãmaara ãcõrẽ Jaurɓa mãwã crĩchabi ɓɓa.

8

Jɓwaba oda ãcõrẽa djico diadadebema

¹ Idjaba jɓwaba oda ãcõrẽa djico diadadebemada mãa jaraya. Dadjirãba cawa panɓa jumarãda crĩcha cawa panɓa. Mãwãmĩna crĩcha cawaaba dadjira djãrã cãyãbara biara ɓɓa crĩchabibaria. Baribaɓɓa quĩrĩba djãrã carebabaria. ² Abaɓba bio cawa ɓɓa crĩcha ɓɓaɓɓa, waɓibiɓa adua ɓɓa idjia cawaida ɓɓa quĩrãca. ³ Baribaɓɓa abaɓba ãcõrẽda quĩrĩ ɓɓaɓɓa, ãcõrẽba idjira cawa ɓɓa.*

⁴ Mã bẽrã jɓwaba oda ãcõrẽa djico diada cobadadebemada mãa jaraya. Dadjirãba cawa panɓa jɓwaba oda ãcõrẽa wãrãẽda. Idjaba cawa panɓa wãrã ãcõrẽra ababaɓɓa ɓɓa. ⁵ Bajãne, naã ẽjũãne biɓa ẽberãrãba ãcõrẽ abadara baraa. Wãrãda mãgãrãra idjaba ẽberãrãba ãdji boro abada siɓa zocãrã baraa. ⁶ Baribaɓɓa dadjirãmaara ãcõrẽra ababaɓɓa ɓɓa. Idjira dadjirã Zezaa. Idjiabaɓɓa ne jũmada osia. Dadjirãra idji itea zocai panɓa. Idjaba dadjirã Boro Jesucritora ababaɓɓa ɓɓa. Idjideba ãcõrẽba ne jũmada osia. Idjideba dadjirãra zocai panɓa.

⁷ Baribaɓɓa ãcãrãba mãgãra cawaɓaẽ panɓa. ãcãrã djabarãba waɓibiɓa crĩcha panɓa jɓwaba

* **8:3** Griego bedeaɓe mãã versículora ebuɓa ɓãã.

oda ãcõrẽ ãdjia naẽna êpẽ pananara zocai beada. Mañ bẽrã jΛwaba oda ãcõrẽa djico diadada cosidara crĩchabadaa jΛwaba oda ãcõrẽra wayacusa êpẽbΛdada. Wãrã bedeada bio adua panΛ bẽrã mañ djico co panΛneba crĩchabadaa ãcõrẽ quĩrãpita biẽ panebΛdada. ⁸ BaribΛΓΛ djicoba dadjirãra ãcõrẽ quĩrãpita bia bΛcaa. Mañ bẽrã dadjia co panΛneba, codaẽ panΛneba bida ãcõrẽ quĩrãpita biara beadaẽa.

⁹ Wãrãda dadjia co quĩrãã panΛra codida panΛa. BaribΛΓΛ quĩrãcuita beadadua bãrãba co panΛneba djaba bio adua bΛra cadjiruade bæerãmãrẽã. ¹⁰ Ne jũma coida bΛ cawa bΛ djabada jΛwaba oda ãcõrẽ dede eda ne co chũmeibΛΓΛ, mañne ne jũma coida bΛ adua bΛba idjira mama chũmΛda unuibΛΓΛ, idjia bida jΛwaba oda ãcõrẽa djico diadara coida crĩchaya. BaribΛΓΛ jΛwaba oda ãcõrẽra êpẽbΛrΛda crĩcha bΛ bẽrã idjimaã cadjiruada o bΛa. ¹¹ Mãwã ne jũma coida bΛ cawa bΛba dji bio adua bΛ djabara cadjiruade bæebiya. BaribΛΓΛ quĩrãnebadadua Critora beusida mañ adua bΛ djaba carea. ¹² Bãrãba mañ adua bea djabarã cadjiruade bæebibΛdade Crito quĩrãpita cadjiruada o panΛa. ¹³ Mañ carea mãa co bΛdeba mã djabada cadjiruade bæebibΛrΛ, waa coẽa.

9

Jaradia bΛbari Pauloba edaca bada

¹ ¿Mãdjia o quĩrãã bΛ quĩrãca o cara bΛca? ¿Mãra Jesucritoba diabuedaẽca? ¿Mãa bida dadjirã Boro Jesura unusiẽca? * ¿Bãrãba mãneba dadjirã Borora

* **9:1** Hecho 9:3-7.

ijāsidaēca? ² ΛcΛrΛ djabarāba m̄ra Jesucritoba diabuedada crīchadaē panΛmīna bārāba cawadida panΛa m̄ra wārāda idjia diabuedada māwā bΛda. M̄a jaradiadadeba bārāba dadjirā Boroda ijāsida bērā maḷgΛra ebuēda bΛa. ³ M̄ā biē jarabadarāa m̄a naḷgΛda iwidiya: ⁴ ¿m̄a jaradia bΛbari ne coi carea edaiē bΛca? ¿Doi carea biēda edaiē bΛca? ⁵ Waabema Jesuba diabuedarāda, dadjirā Boro Jesu djabarāda, Pedro sida ādji quima ume ābaa nībabadaa.† Ara ādjirā quīrāca ¿m̄ra Jesu ijā bΛ wērā ume dji edapeda m̄ ume ābaa eronībaiē bΛca? ⁶ Bernabeba, m̄a biēda Ācōrē bedea jaradia nīnane dewara traju sida obadaa ne eropanani carea. BaribΛrΛ ¿waabemarā quīrāca daiba jaradia panΛneba ne edadida panΛēca?

⁷ ¿Sordaora ara idji parataba djōne wābarica? ¿Uva uēda erobΛba idji uvara jōcaca? ¿Oveja wagabariba oveja jubara docaca? ⁸ ¿Jūma maḷgΛra ababe m̄dji crīchadeba jara bΛca? ¿Ācōrēba Moisea diada leyba abari quīrāca jaracaca? ⁹ Maḷ leyde nāwā bΛ bΛa: “BΛa paca ne cΛradΛgabi bΛde idji itera jārādua.”‡ Ācōrēba maḷ bedea jaraside ¿ababe pacadebemada crīcha bΛsica? ¹⁰ ¿Dadjirānebema sida crīcha bΛsiēca? Wārāda dadjirā careabΛrΛ Ācōrēba maḷ leyra diasia. Ējūā o bΛra, dji ewa bΛ sida trajabadaa maḷneba ne erobeadida cawa panΛ bērā. ¹¹ Ara maḷ quīrāca daiba bārāa Ācōrē bedeara jaradiasida bērā ¿bia bΛēca daiba bārāneba ne edadida? ¹² Dewararāba bārāneba ne edadida panΛbΛrΛ, daiba ādjirā cāyābara biara ne

† 9:5 Pedro. Griego bedeadē bΛ bΛa “Cepa.”

‡ 9:9 Deuteronomio 25:4.

edadida panΛa.

Māwāmīna ne iwididacaa. ĀtebΛΓΛ jūma droa panΛa ēberārāba bedea bia Critodebemada biē crīcharānamārēā. ¹³ Bārāba cawa panΛa Ācōrē de dromane trajabadarāba ādjia o panΛneba codira edabadada. Animarā babue diabadarāba maļ djaradebemada edabadaa codi carea. ¹⁴ Abari quīrāca dadjirā Boro Jesuba jarasia bedea bia idjidebema jaradia nīnaba maļneba codira edadida panΛada. § ¹⁵ Māwāmīna mļa edacaa. Idjaba maļgΛdebemada naļ cartade bΛē bΛa bārāba ne diadamārēā. Mļa jaradia bΛbari ne edaca bērā bΛsrida bΛa. Mļa quīrīāéa ni abaΛba ne dia bΛdeba maļ bΛsridara jōbida. Mļmaarā bārāneba ne edai cāyābara beuida biara bΛa.

¹⁶ Mļa bedea bia Critodebemada jaradia bΛmīna mļra dji dromaana acaa, ĀcōrēbΛΓΛ jaradiabi bΛ bērā. Wārāda bedea bia Critodebemada jaradiaēbΛΓΛ, mļra mīā djuburi beya. ¹⁷ Mļdjareba jaradia baibΛΓΛ, ne edaida bΛa. BaribΛΓΛ mļdjareba jaradiaē bΛa. ĀcōrēbΛΓΛ mļra bΛsia jaradia bamārēā. Maļ bērā mļa jaradia baida bΛa. ¹⁸ Māwāra ζmļa jaradia bΛbari cārēda edai? Ne edaēa. Ababe bΛsrida baya ne iwidieñe bedea bia Critodebemada jaradia bΛ bērā. Mļa jaradia bΛbari ne edaida bΛmīna iwidicaa.

¹⁹ Mļra djārā nezocaēmīna ara mļdjida jūmarā nezocada besia zocārāba mļneba Jesucritoda ijānamārēā. ²⁰ Mļra judiorā tāēna bΛde judiorā quīrāca bābaria mļneba Jesucritoda ijānamārēā.

§ 9:14 Mateo 10:10.

Ācōrēba Moisea diada leydeba bea tāēna ʘΛde
 m̄ra mā leydeba ʘΛēmīna māneba ʘΛ quīrāca
 ʘabaria. Māwā ʘabaria ādjirāba m̄neba
 Jesucritoda ĩjānamārēā. ²¹ Idjaba Ācōrēba Moisea
 diada ley adua bea tāēna ʘΛde m̄ra ādjirā quīrāca
 ʘabaria m̄neba Jesucritoda ĩjānamārēā. BaribΛrΛ
 m̄a Ācōrē leyra igaraca. Jūma Critoba obi ʘΛra
 ēpēbaria. ²² M̄ra djabarā wārā beḁea mācua
 adua bea tāēna ʘΛde ādjirā quīrāca ʘabaria
 m̄neba Jesucritodebemada biara cawaḁamārēā.
 M̄ wābΛrΛza ēberārā tāēna ʘΛde ādjirā quīrāca
 ʘabaria m̄neba ĩcΛrΛba Critoda ĩjānapēḁa
 cadjiruḁebemada ēdrΛḁamārēā. ²³ M̄a jūma
 mā quīrāca obaria beḁea bia Critodebemada
 cawabi carea. Māwā m̄a biḁa Ācōrēneba ne biada
 edaya.

²⁴ Bārāba cawa panΛa ēberāra pirabadada
 caida jīrū mēsārara ʘΛ cawaya. Māne zocārā
 pirabadamīna aḁabe dji naārā jūēnabΛrΛ ne
 edabaria. Bārā siḁa isabe pirabΛda quīrāca
 jūma bia oḁadua Ācōrēba diai jaradada edaḁi
 carea. ²⁵ Jemenebadarāba ādji cacuara quīrācuiḁa
 wagabadaa zarea beḁaḁi carea. Māwā obadaa
 dewararā cāyābara biara jemenenapēḁa
 borobarida edaḁi carea. Mā borobarira isabe
 ārībaria. BaribΛrΛ dadjirāba ne jūmada bia obadaa
 Ācōrēba diai jarada ārīcada edaḁi carea. ²⁶ Mā
 bērā ēberā baridua pira wābΛrΛ quīrāca m̄a ocaa.
 Idjaba ēberā djō ʘΛde baridua djōbari quīrāca ocaa.
²⁷ ĀtebΛrΛ m̄ cacua zarea o ʘΛ quīrāca idjaba m̄
 cacuaba o ama ʘΛda obi ʘΛ quīrāca jūma o ʘΛa
 Ācōrēba diai jaradara edai carea. Māwā oēbΛrΛ,

m̃a ēberārāa jaradia bađamīna m̃abara Ācōrēba diai jaradara poya edaēa.

10

Jawaba oda ācōrēra igaradida panla

¹ Djabarā, m̃a quĩrīā b̃a bārāba Moise ewaride m̃awānada quĩrādoadaēda. Mañ ewaride jūma dadji drōāenabemarā Moise ume nībapedara Ācōrēba diabueda jārārā edre nībasidaa idjaba Pusa Purruē chāsidaa.* ² Mañ pusade, jārārā edre biđa jūma ādjirāra Moise ume ābaa panasida bērā Moise trāneba borocuepedada quĩrāca panasidaa. ³ Idjaba jūmarāba abari djico Ācōrēba bajāneba diabuedada cobadjidaa.† ⁴ Jūmarāba abari baido Ācōrēba mōgaradeba weabidada dobadjidaa.‡ Mañ mōgarara Critoda m̃awā b̃asia, ādjirā wābadaza Critora jauredeba ādjirā ume bađa bērā. ⁵ Baribara Ācōrēba zocārāda biē unusia ādjia o panana carea. Mañ bērā ējūā pōāsa ewaraga b̃ade quinisidaa.

⁶ Mañ ewaride m̃awānaba dadjirāa cawabi b̃a ne cadjiruara awuadiē panada ādjirāba awuapedada quĩrāca. ⁷ Jawaba oda ācōrēra ēpērānada l̃cra ādjirāba ēpēpedada quĩrāca.§ Ācōrē Bedeade ādjirānebemada nāwā b̃a b̃a: “Ēberārāra chūpanenapeda b̃asrida ābaa ne co duanasidaa idjaba itua do duanasidaa. M̃awānacarea pirabaridapeda ādji cacuaba o quĩrīā b̃ara o duanesidaa.”* ⁸ Dadjirāba auđuada

* **10:1** Numero 10:34; Exodo 14:1-31. † **10:3** Exodo 16:4,35.

‡ **10:4** Exodo 17:6; Numero 20:11. § **10:7** Exodo 32:1-35.

* **10:7** Exodo 32:6.

odiē pan Λ $\tilde{\lambda}$ c Λ r Λ \tilde{a} djirāba ope Λ da quĩrāca. \tilde{A} dja māwā o pan Λ carea ewari aba Λ de veintitres mil quinisidaa.† 9 Idjaba \tilde{A} cōrēba sāwā oi cawaya dadjirāba biē odiē pan Λ $\tilde{\lambda}$ c Λ r Λ \tilde{a} djirāba ope Λ da quĩrāca. Ma $\tilde{\lambda}$ carea \tilde{a} djirāra damaba zocārā cácuape Λ quinisidaa.‡ 10 Idjaba sobiē pan Λ neba \tilde{A} cōrēnebemada biē bedearānadia $\tilde{\lambda}$ c Λ r Λ \tilde{a} djirāba ope Λ da quĩrāca. Ma $\tilde{\lambda}$ carea bajānebema nezoca dadji quinibibariba \tilde{a} djirāra zocārā quinibisia.§

11 Jūma \tilde{a} djirā māwānaba unubi \mathfrak{b} la sāwā \tilde{A} cōrēba cadjiruara cawa obarida. Ma $\tilde{\lambda}$ g Λ ra \tilde{A} cōrē Bedeade \mathfrak{b} l \mathfrak{b} la dadjirā na $\tilde{\lambda}$ jĩrūarebema ewaride \mathfrak{b} earāba abari quĩrāca orānamārēā. 12 Ma $\tilde{\lambda}$ bē \tilde{r} ā aba Λ ba bio i \tilde{j} ā \mathfrak{b} la Λ crīcha \mathfrak{b} l \mathfrak{b} l Λ r Λ , ara iduba quĩrācu \tilde{i} ta \mathfrak{b} a \tilde{i} da \mathfrak{b} la cadjiruade \mathfrak{b} ae amaaba. 13 Dadji cadjiruade \mathfrak{b} aebida \mathfrak{b} l crīchada bārāmaa zebaria jūmarāmaa zebari quĩrāca. Barib Λ r Λ \tilde{A} cōrēra bedea aba \mathfrak{b} la. Ma $\tilde{\lambda}$ crīchara poya droadaē \mathfrak{b} l Λ r Λ , idjia idu jūmawāyā zebiēa. Idjaba ma $\tilde{\lambda}$ crīcha zeb Λ r Λ de \tilde{A} cōrēba carebaya droadape Λ \tilde{e} d Λ damārēā.

14 Ma $\tilde{\lambda}$ carea m $\tilde{\lambda}$ djabarā, j Λ waba oda \tilde{a} cōrēra igaradadia. 15 Mā $\tilde{\lambda}$ bārāa bedeb Λ r Λ la crīcha cawa \mathfrak{b} earāa bedeb Λ r Λ quĩrāca. Bio crīchadadia m $\tilde{\lambda}$ la jara \mathfrak{b} l Λ ra wārā cawaya. 16 Crito quĩrāneba \tilde{i} carea cobadara co pan Λ ne dadjirāba uva \mathfrak{b} a tazade \mathfrak{b} l carea \tilde{A} cōrēa bia \mathfrak{b} la Λ da adape Λ dobadaa. Ma $\tilde{\lambda}$ dob Λ dade unubibadaa dadjirāra Crito oadeba idji ume ābaa pan Λ da. Idjaba pa $\tilde{\lambda}$ cōrācuada cob Λ dade unubibadaa Crito na $\tilde{\lambda}$ djarade bia mĩga \tilde{a} deba

† 10:8 Numero 25:1-9. ‡ 10:9 Numero 21:4-9. § 10:10 Numero 16:41-50.

dadjirāra idji ume ābaa panΛda. ¹⁷ Dadjirāba paļ aba bΛda zocārā cōrācuapeda cobadaa. Ara maļ quīrāca dadjirāra zocārā panΛmīna cacua aba bΛ quīrāca panΛa.

¹⁸ Israelerāba obadadebemada crīchadadua. Ādjirāba animarā Ācōrēa babue diabΛdade maļ djaradebemada cobadaa. Maļ cobΛdade unubibadaa Ācōrēra ēpē panΛda. (Ara maļ quīrāca abaΛba jΛwaba oĊa ācōrēa nedjara diaĊadebemada coibΛrΛ, unubiya maļ jΛwaba oĊa ācōrēra ēpē bΛda.) ¹⁹ BaribΛrΛ mĀa jaraē bΛa jΛwaba oĊa ācōrēra wārā arada. JΛwaba oĊa ācōrēa nedjara diaĊara ara jāwābema djara quīrāca bΛa. ²⁰ Māwāmīna Ācōrē adua beaba nedjarada ādji jΛwaba oĊa ācōrēa diabΛdade wārāda jairāa dia panΛa. Ācōrēa dia panΛēa. Bārāba maļ djarara coĊibΛrΛ, unubidīa jaida ēpē panΛda. MaļgΛra mĀa quīrīāēa. ²¹ Jaia diada tazade bΛda bārāba doĊibΛrΛ, Jesucrito oa quīrānebaĊi careabema tazade bΛda doĊiē panΛa. Jaia djico diaĊada bārāba coĊibΛrΛ, dadjirā Boro quīrānebaĊi careabema cobadara coĊiē panΛa. ²² Māwā oĊibΛrΛ ħdadjirā Borora quīrūbidaēca? ħDadjirāra idji cāyābara ΛbΛara panΛca?

Jūma oĊadua djabarāba bia crīchadāmārēā

²³ ΛcΛrΛba jara panΛa dadjia o quīrīā bΛra jūma oida bΛda. BaribΛrΛ mĀa jaraya: ne jūma oida bΛmīna jūma dadjia o quīrīā bΛba dadjira careba-caa. Wārāda jūma dadjia o quīrīā bΛra oida bΛmīna jūma maļgΛba djabarāra careba-caa. ²⁴ Ni abaΛba ara idji bia baira jΛrΛ baiē bΛa, ātebΛrΛ dewararāda bia beadamārēā jΛrΛ baida bΛa.

25 Nedjara nēdobuebadama nēdodada codida panΛa. BaribΛrΛ bārã crīcha ārīna amaaba iwidirānada mañ nedjarara jΛwaba oda ācōrēa diada basi cawaya. 26 Nañ ējūāra, ne jūma nañ ējūāne nūmΛ sīda dadjirā Boro Ācōrēba osia. Mañ bērã ne jūmada codida panΛa.

27 Jesu ĩjãé bΛba bΛda ne comārēã edoibΛrΛ, mañne wã quĩrĩãibΛrΛ, wãdua. Idjia diabΛrΛra codua. BΛ crīcha ārī amaaba iwidirādua mañ djicora jΛwaba oda ācōrēa diada basi cawaya.

28 BaribΛrΛ abaΛba nedjarara jΛwaba oda ācōrēa diadaada aibΛrΛ, corādua idji crīcha ārī amaaba.*

29 Mļa jaraē bΛa bārãmaarã mañ djicora cocara panΛda. BaribΛrΛ dewaraba māvã crīcha bΛbΛrΛ, idji crīchara ārīya.

AbaΛba nāvã crīchaisicada: “Mļa o quĩrĩã bΛda obΛrΛde abaΛba biē crīchaibΛrΛ, ¿mañgΛra ocara bΛca? ¿Mļa o quĩrĩã bΛ quĩrĩca oida bΛēca? 30 Mļa cobΛrΛ carea Ācōrēa bia bΛada aibΛrΛ, ¿cārē cārēã dewaraba mΛda biē jaraida bΛ? Biē jaraiē bΛa.”

31 BaribΛrΛ mļa jaraya: bārã ne co panΛne, ne o panΛne bīda jūma odadua ēberārãba Ācōrēda bia jaradamārēã. 32 Bārãba ne o panΛneba judiorāra, judiorāéra, Ācōrē ēberārã sīda cadjiruade bæbirānada. 33 Ara mañ quĩrĩca mļa o bΛdeba jūmarãa bia crīchabi quĩrĩã bΛa. Ababe mΛdjidrΛ bia bai carea jΛrΛcaa, ātebΛrΛ ēberārã zocārã bia beadamārēã jΛrΛbaria. Māvã mļa o bΛdeba ādjirãba Critora ĩjãnia Ācōrēba ēdrΛ edamārēã.

* **10:28** Griego bedea de λcΛrΛ cartade idjaba nañ sīda bΛ bΛa: “Nañ ējūāra, ne jūma nañ ējūāne nūmΛ sīda dadjirā Boro Ācōrēba osia.”

11

1 M̃ra Crito ñbaða quĩr̃aca ñbabari b̃r̃ã m̃ quĩr̃aca ñbaðadua.

Djabaw̃r̃ã boro ãñebaribadad̃ebema

2 Djabarã, ewariza m̃ra quĩr̃aneba pan_Λ b̃r̃ã idjaba m̃a jaradiadara ep̃e pan_Λ b̃r̃ã b̃r̃ãr̃a bia jaraya. 3 M̃a quĩr̃ã b̃a b̃r̃ãba cawadida Critora umaquĩr̃ã Boroda, umaquĩr̃ãra dji w̃r̃ã boroda, idjaba ãcõr̃era Crito Boroda.

4 Djabarã ãbaa dji j_Λre pan_Λne umaquĩr̃ãda boro ãñebaripeða ãcõr̃ea iwidi_{ΛΛ} wa ãcõr̃eneba bedeaib_{ΛΛ}, idji Boro Critora wayaẽ b̃ada unubi b̃a. 5 Barib_{ΛΛ} w̃r̃ãba ãcõr̃ea iwidi b̃ade wa ãcõr̃eneba bedea b̃ade boro ãñebariẽb_{ΛΛ}, idji quimara wayaẽ b̃ada unubi b̃a. M̃aw̃ o b̃ara borobichia t_Λ b̃a quĩr̃aca b̃a. 6 W̃r̃ãda boro ãñebari quĩr̃ãẽb_{ΛΛ}, borobichia t_Λida b̃a. Barib_{ΛΛ} borobichia t_Λsira peraida b̃a b̃r̃ã boro ãñebarida b̃a.

7 Djabarã ãbaa dji j_Λre pan_Λne umaquĩr̃ãr̃ãda boro ãñebaridiẽ pan_Λ ãcõr̃eba ara idji quĩr̃aca oda b̃r̃ã idjaba umaquĩr̃ãr̃ãba ãcõr̃era ãdji boroda unubi pan_Λ b̃r̃ã. Barib_{ΛΛ} w̃r̃ãr̃ãba unubi pan_Λ umaquĩr̃ãra ãdji boroda. 8 ãcõr̃eba umaquĩr̃ãra w̃r̃ãneba oẽ basía, ãteb_{ΛΛ} w̃r̃ãra umaquĩr̃ãneba osia. 9 Idjaba umaquĩr̃ãra oẽ basía w̃r̃ã carebamãr̃ã, ãteb_{ΛΛ} w̃r̃ãda osia umaquĩr̃ã carebamãr̃ã. 10 Mañ carea djabarã ãbaa dji j_Λre pan_Λne w̃r̃ãba idji borora ãñebarida b̃a unubi carea dji quimara idji boroda. M̃aw̃ oida b̃a bajãnebema nezocarãba bia ununamãr̃ã.

11 BaribΛΓΛ Jesucrito ïjã bea bẽrã wẽrãba idji quimada carebaida bΛa idjaba umaquĩrãba idji quimada carebaida bΛa. 12 Naãrãbema wẽrãda umaquĩrãneba zesia. MamaΛba ãtaa umaquĩrãra wẽrãba tobaria. BaribΛΓΛ wãrãda jũmaena Æcõrẽneba ze panΛa.

13 Bãrãmaara, ¿bia bΛca wẽrãba boro ãnẽbariẽne Æcõrẽa iwidida? Bio crĩchaɗadua bia bΛ cawaya. 14 Ara dadji beaɗeba cawa panΛa umaquĩrãba buɗa ureabisira peraida bΛda. 15 BaribΛΓΛ wẽrã buɗa urea bΛra bia unubadaa. Æcõrẽba wẽrãa buɗara diasia boro ãnẽbarimãrẽã. 16 Bariduada maãgΛ carea caicaya beibΛΓΛ, mãa naãda idjia jaraya: daiba, Æcõrẽ eberãrã bida awara oɗacaa.

Crito quĩrãnebaɗi carea cobada djabarãba ãi opeɗada

17 Naã bΛbΛΓΛde mãa bãrãra poya bia jaraẽa. Bãrã ãbaa dji jΛrebΛɗade quĩrãipa oɗacaa. Bia panani cãyãbara biẽ panebadaa. 18 Naãrã jaraya mãa ùrĩ bΛda bãrãra ãbaa dji jΛre duanΛne crĩcha awara awara duanabarida. Maã beɗeara jũma wãrãẽ sida mãa ïjãbaria. 19 Wãrãda bãrãra crĩcha awara awara duanΛneba ebuda baya cairãɗrΛ Æcõrẽba bia unu bΛda. 20 Bãrã ãbaa dji jΛre duanΛne Crito quĩrãnebaɗi carea cobadara quĩrãipa oɗacaa. Æcõrẽmaa maã co panΛra wãrã araẽa. 21 Jũmarã jũeni naẽna bãɗjiza enepeɗɗara cobadaa. Maãne ãcΛrΛra jarra duanebaria idjaba ãcΛrΛra beu duanebaria. 22 ¿Bãrãra de neẽ beaca mama ne coɗi carea? ¿Bãrãba Æcõrẽ eberãrãra igara panΛẽca? ¿Maãba dji ne neẽ queɗeara perabi

panlêca? ¿Mãa cârêda jarai? ¿Maãgla carea mãa bārãra bia jaraica? Maã carea bia jaraêa.

Crito quĩrãnebađi carea cobada

²³ Mãa bārãa jaradiadara dadjirã Boro Jesudeba cawasia. Maãgla nãwã ðaa: diamasi dadjirã Boro Jesu jidabi naêna idji jãwade paãda edasia.

²⁴ ãcõrêa bia ðada apeđa cõrãcuabãglađe jarasia: “Edadadua. Codadua.* Naãra mã cacuaa, bārã carea diabãgla. Mã quĩrãnebađi carea ara naã quĩrãca o pananadua.” ²⁵ Ara mã quĩrãca ne copedadacarea tazara idji jãwade edapeđa jara-sia: “Naã tazade ðara mã oaa. Mã oadeba ãcõrêba bārã ume beđe djiwidida ðabãgla. Naã dobdaza mã quĩrãnebađi carea dođadua.”

²⁶ Dadjirã Boro Jesu zebãgmisa mã paã cobadaza idjaba mã tazade ða dobdaza bārãba idji beudãebemada jara panãa. ²⁷ Mã carea bariduaba dadjirã Boro wayaê mã paãda coibãgla, mã tazade ðada doibãgla, cadjiruada o ðaa. Dadjirã Boro cacuara, oa sida siriê ðada crĩcha ðaa. ²⁸ Mã paã coi naêna, mã tazade ða doi naêna dadjiza bio acãida ðaa wãrãda dadjirã Boro waya ða cawaya. ²⁹ Dadjirã Boro Jesu cacua wayaê ðaba mã paãda coibãgla, mã tazade ðada doibãgla, ãcõrêba cawa oya.† ³⁰ Mã carea zocãrã bārãra cacua biê beaa, cacua norrabari beaa, idjaba ãcãgla beusidaa. ³¹ Baribãgla ara dadjiza bio quĩrãcuita acãida panãa jipa o panã cawaya.

* **11:24** Edadadua. Codadua. Griego beđeade ãcãgla cartade mããra neêa. † **11:29** ãcãgla crĩchabadaa Pauloba “Jesu cacua wayaê ða” aside jara ðasida “Jesu eberãrã wayaê ða.”

Māwāra Ācōrēba cawa oēa. ³² Dadjirā Boroba ubaria jipa nībadamārēā. Māwā dadjirāra naļ ējūāne bea ume biē bāēa.

³³ Maļ bērā mļ djabarā, dadjirā Boro quīrānebađi carea cobadara obadađe jūmarāda jļānada ābaa cođi carea. ³⁴ Abada jarra bābāra idji diguida ne coida bāa. Māwā ābaa dji jarebadađe Ācōrēba bārāra cawa oēa biē o panā carea. Māa wađi jaradiaida bāra jāmaa wābārađe jūma jaradiaya.

12

Ācōrē Jaureba obi bādebema

¹ Djabarā, māa quīrā bāa Ācōrē Jaureba obi bādebemada bārāba bio cawadida. ² Bārāba cawa panāa Ācōrē adua beaside baridua carea āi crīchabadjida. Maļ bērā jawa ođa ācōrē beada ēpēbadjida. Maāra zocai beaē bērā bedeadaca. ³ Maļ carea māa quīrā bāa bārāba naāda cawadida: Ācōrē Jaureba beba bāba Jesura biē bāda aca. Idjaba Ācōrē Jaureba bebaē bāba Jesura jūmarā Boroada aca.

⁴ Ācōrē Jaure aba bāba dadjirāa dia bāa ne quīrātanāa ođamārēā. ⁵ Dadjirā Boro aba bā itea ne quīrātanāa obada. ⁶ Ācōrē aba bāba dadjirāa ne quīrātanāa obi bāa. Idjabāra dadjirāneba maāra jūma obaria.

⁷ Ācōrē Jaureba dadjirāza ne obibaria djabarā jūmarāda carebadamārēā. ⁸ Ācōrē Jaureba ācāra dia bāa idji necawaadeba poya bedeadamārēā. Abari Ācōrē Jaureba ācāra dia bāa idjideba

cawapedadada poya jaradiadamārēã. ⁹ Abari ãcõrē Jaureba ãcãrãa dia ðãa poya bio ìjã pananamārēã. Idjaba abari ãcõrē Jaureba ãcãrãa dia ðãa cacua biê beara poya biabidamārēã. ¹⁰ Idjaba ãcõrē Jaureba ãcãrãa dia ðãa ne ununacada poya oðamārēã. Ìcãrãa dia ðãa poya ãcõrēneba bedeadamārēã. Ìcãrãa dia ðãa poya cawadamārēã abããba ãcõrē Jauredeba bedea ðãda wa jaiðeba bedea ðãda. Idjaba ãcãrãa dia ðãa quĩrãtañoa dadjia ùrĩnaca bedeade bedeadamārēã. Idjaba ãcãrãa dia ðãa dadjia ùrĩnaca bedeade jaradara cawa jaradamārēã. ¹¹ Abari ãcõrē Jaureba jũma mãra obi ðãa. Idjia dadjirãza obi ðãa idjia quĩrã ðã quĩrãca.

¹² Dadji cacuara abã ðãa. Baribãrã dadji cacuade ne jũmada eropanãa. Critora idji ìjã bea ume ara mã quĩrãca panãa. ¹³ Ìcãrã dadjirãra judiorãa, ãcãrãra judiorãã, ãcãrãra nezocarãa, ãcãrãra nezocarãã. Baribãrã abari ãcõrē Jaureba dadjirã jũmarãda cacua abããde ðãsia.* Jũma dadjirãba abari ãcõrē Jaureda edasidaa.

¹⁴ Dadji cacuade ne jũmada eropanãa. Baribãrã dadji cacuade beara abarica beãã. ¹⁵ Dadji jĩrũba jaraibãrã: “Mãra jãwaẽ bẽrã naã cacuadebemaã,” mãba ¿wãrãda dadji cacuadebemaãca? ¹⁶ Idjaba cãwãrãba jaraibãrã: “Mãra dauẽ bẽrã naã cacuadebemaã,” mãba ¿wãrãda dadji cacuadebemaãca? ¹⁷ Dadji cacuade

* **12:13** ðãsia. Griego bedeade ðã ðãa “borocuesia.” Naã versículoðe mã bedeaba jaraẽ ðãa baidoðe borocuedãdebemada, ãtebãrã jara ðãa ãcõrē Jaureba Crito ìjã ðãra idji ume ãbaa ðãdãdebemada.

ababe dauda b̄lara ħcārēba ūrīcasi? Dadji cacuade ababe cawarada b̄lara ħcārēba ħcasi?
 18 Ācōrēba dadji cacuade ne jūmada b̄asia idjia quīrīā bađa quīrāca. 19 Dadji cacuade beara jūma abarica bađabara cacuara neĥ bacasia. 20 Dadji cacuade ne jūmada eropanmīna dadji cacuara aba b̄la.

21 Maĥ b̄rā dauba jawaa poya jaraĥa: “B̄la neĥ m̄ra bia b̄aya.” Idjaba boroba jīrūa poya jaraĥa: “B̄rā neĥ m̄ra bia b̄aya.” 22 Wārāda naĥ cacuade beara ħcarada dadjirāmaara m̄cua siriĥ beaa. Baribarada maĥga neĥ dadji cacuara bia bacaa. 23 Idjaba naĥ cacuade bea dadjirāmaara m̄cuaĥ beara biara djiobadaa bia ununamārēā. Idjaba naĥ cacuade bea dadjia unubidiĥ panara quīrācuīta mērābadaa. 24 Baribarada dadji cacuade quīrāwārēā beara mērānaca. Ācōrēba dadji cacuade beara jūma aride osia. Dadjia unubidaca sida osia bia wagadamārēā. 25 Māwā osia dadji cacuara biĥ b̄erāmārēā, ātebarada dadji cacuade beara dji careba pananamārēā. 26 Dadji cacuadebemada aba puaiбарada, jūmaena puabaria. Ara maĥ quīrāca dadji cacuadebemada aba bia jaradibarada, jūmaena capipia b̄abaria.

27 Ara maĥ quīrāca b̄rāra jūma ābaa Crito cacua quīrāca panla. B̄rāra idji cacuadebemaara. 28 Ācōrēba djabarā tāēna Jesucritoba diabuedarāda naārā b̄asia. Maĥare idjideba beđeabadarāda b̄asia. Maĥare idji beđea jaradiabadarāda b̄asia. Maĥare ħcarada b̄asia ne ununacada poya ođamārēā, ħcarada b̄asia cacua biĥ beara poya biabidamārēā, ħcarada b̄asia

djabarã carebadamãrẽã, ãcãrãda b̃asia djabarã cawa jipa ededamãrẽã, idjaba ãcãrãda b̃asia quĩrãtanoa dadjia ùrĩnaca bedeade bedeadamãrẽã. ²⁹ ¿Jũmarãda Jesucritoba diabuedarãca? ¿Jũmarãda ãcõrẽneba bedeabadarãca? ¿Jũmarãda ãcõrẽ bedea jaradiabadarãca? ¿Jũmarãba ne ununacada poya obadaca? ³⁰ ¿ãcõrẽba jũmarãa diasica cacua biẽ beara poya biabidamãrẽã? ¿ãcõrẽba jũmarãa diasica dadjia ùrĩnaca bedeade poya bedeadamãrẽã? ¿Jũmarãba dadjia ùrĩnaca bedeade jaradara poya cawa jaradica? ³¹ ãcõrẽ Jaureba obi b̃ãdebema dji biara carebaida beadra jarãdadua. Jããbe m̃ãa bãrãa cawabiya sãwã ne jũmada poya biara o pananida.

13

Quĩrĩãda ne jũma cãyãbara biara b̃ãa

¹ M̃ãda naã eĩjũãne bea bedeade bedeaibãrã idjaba bajãnebema nezoca bedeade bedeaibãrã, maãne quĩrĩãda neẽ b̃ãbãrã, m̃ãra jiorro oda jĩguabari quĩrãca wa pĩrãchiru jĩguabari quĩrãca b̃ãa. ² M̃ãda ãcõrẽneba bedeaibãrã, ãcõrẽba crĩcha cawabiẽ badada jũma cawa b̃ãbãrã, ãcõrẽ necawaada jũma cawa b̃ãbãrã, idjaba sodeba wãrãda ijã b̃ãdeba eyada poya ayã b̃ãibãrã, maãne quĩrĩãda neẽ b̃ãbãrã, m̃ãra ara jãwãbema quĩrãca b̃ãa. ³ Ne jũma m̃ãa erobãda ne neẽ quedeaa diaibãrã idjaba ãcõrẽ carea ara m̃ãdjida idu bá beabibãrã, baribãrã quĩrĩãda neẽ b̃ãbãrã, m̃ãra ara jãwãbema quĩrãca b̃ãa. ⁴ Quĩrĩã erobãba jũma droa b̃ãa, djãrãra quĩrã djuburiabaria, djãrãba erobãra awuacaa, djãrã

cāyābara biara ḅada jaracaa ni dji dromada crīchacaa. ⁵ Quĩrĩã erobḅaba djārāra wayabaria, ababe idji iteabḅḅḅ crīchacaa, maārĩã carea quĩrũcaa, djārāba idji biẽ odara quĩrãdoabaria. ⁶ Quĩrĩã erobḅara ne cadjirua carea ḅḅsrĩdḅacaa, ātebḅḅḅ jũma wārã careabḅḅḅ ḅḅsrĩdḅabaria. ⁷ Quĩrĩã erobḅaba djārāba biẽ odara jũma droabaria, ne jũma biada ĩjābaria, jũma bia odjamārẽã jḅābaria, idjaba ne jũmane droa ḅabaria.

⁸ Quĩrĩãra jõcaa. Baribḅḅḅ ewari aba Ācõrẽneba bedeabadara waa bedeadaẽa, dadjia ũrĩnaca bedeade bedeabadara waa bedeadaẽa, Ācõrẽ Jauredeba cawapedada jaradiabadaba waa jaradiadaẽa. ⁹ Dadjirāba ababe maārĩ cawa panḅḅḅ idjaba Ācõrẽneba maārĩ bedeabadaa. ¹⁰ Baribḅḅḅ dji biara ḅḅ zebḅḅḅde maḅ maārĩ ḅḅra jõya. Maḅne ne jũmada cawadĩa. ¹¹ Mḅ wadi caibe queraside warra zaque quĩrãca bedeabadjia idjaba warra zaque quĩrãca crīchabadjia. Baribḅḅḅ drõã bedacarea warra zaque quĩrãca ḅadara idu ḅḅsia. ¹² Ara nawena dadjirāba Ācõrẽnebemada jarijaria unu panḅḅḅ quĩrã acḅḅḅdade unu panḅḅḅ quĩrãca. Baribḅḅḅ ewari aba dadjirāba jũma ebuḅḅḅ ununia sḅwḅḅḅḅḅ ḅada. Ara nawena mḅḅ maārĩ cawa ḅḅḅ, baribḅḅḅ ewari aba jũma cawaya Ācõrẽba mḅḅ cawa ḅḅ quĩrãca. ¹³ Naḅ ũbea panḅḅḅra jõcaa: ne jũma biada ĩjḅḅḅ baida, jũma bia odjamārẽã jḅḅḅ baida idjaba quĩrĩãda. Baribḅḅḅ maḅ ũbeadebemada quĩrĩãda biara ḅḅḅ.

14

Dadjia ũrĩnaca bedeade bedeabadadebema

¹ Quĩrĩãda biara ěpēnadua. Idjaba Ācōrē Jaureba obi ɓara jũma o quĩrĩãnadua. Baribɓɓa biara Ācōrēneba bedeadida quĩrĩãnadua. ² Dadjia ũrĩnaca bedeadē bedea ɓaba ěberārãa bedea ɓlãa, idjia jarabɓɓara ni abaɓba cawa ũrĩnaca bẽrã. Ababe Ācōrēa bedea ɓaa. Dadjia cawadacada Ācōrē Jauredeba bedea ɓaa. ³ Baribɓɓa Ācōrēneba bedea ɓaba ěberārãa bedea ɓaa biara ïjãnamārẽã, zareaara ɓeadamārẽã, idjaba sobiadamārẽã. ⁴ Dadjia ũrĩnaca bedeadē bedea ɓaba ara idjida careba ɓaa biara ïjãi carea. Baribɓɓa Ācōrēneba bedea ɓaba djabarãda careba ɓaa biara ïjãnamārẽã.

⁵ Mɓmaarã jũma bārãra dadjia ũrĩnaca bedeadē poya bedeadɓɓadabara bia ɓacasia. Baribɓɓa jũmarãda Ācōrēneba poya bedeadɓɓadabara biara ɓacasia. Wārãda dadjia ũrĩnaca bedeadē bedei cãyãbara Ācōrēneba bedeaida biara ɓaa. Baribɓɓa abaɓba dadjia ũrĩnaca bedeadē bedapeda cawa jaraibɓɓa, mañ sida bia ɓaa. Djabarãba cawa ũrĩnapeda Ācōrēra biara ïjãnia. ⁶ Mañ carea djabarã, mɓda bārãmaa wãpeda dadjia ũrĩnaca bedeadē bedeaibɓɓa, ¿bārãda sãwã carebai? Carebaẽa. Baribɓɓa dadjia ũrĩbada bedeadē Ācōrēba mɓa cawabidada jaraibɓɓa, wa Ācōrē necawaadeba bedeaibɓɓa, wa Ācōrēneba bedeaibɓɓa, wa Ācōrē bedeadada jaradiaibɓɓa poya carebaya.

⁷ Ara mañ quĩrãca abaɓba chiruda wa arpada zaibɓɓa baribɓɓa jipa zaɛbɓɓa, jĩgua ɓamĩna dadjia cawadaẽa cãrē trããbida za ɓada. ⁸ Cachiru sida jipa zaɛbɓɓa, ¿sordaorãda sãwã isabe cobeadi djõni carea? ⁹ Ara mañ quĩrãca bārãba ũrĩbada bedeadē

bedeadaēbΛΓΛ, ēberārāba ζsāwā cawadi bārāba jara panΛda? Māwā bedeadibΛΓΛ, bārāra ara jāwā bedea panΛa. ¹⁰ Naļ ējūāne bedea quīrātanoa baraa. Maļ bedea dji cawa bΛba cawa ūrībaria. ¹¹ BaribΛΓΛ mļa maļ bedeada adua bΛbΛΓΛ, dji bedeabΛΓΛmaarā mļra drua āibema quīrāca bΛa, idjaba mļmaarā idjida drua āibema quīrāca bΛa. ¹² Bārāra ara maļ quīrāca beaa. Ācōrē Jaureba obi bΛra bārāba bio o quīrīā panΛ bērā djabarā carebai careabemada biara o quīrīānadia ādjirāba biara Ācōrēra ĩjānamārēā.

¹³ Maļ carea dadjia ūrīnaca bedeade bedea bΛba Ācōrēa iwīdida bΛa ara idjia jaradara poya cawa jarai carea. ¹⁴ Dadjia ūrīnaca bedeade mļa Ācōrēa iwīdibΛΓΛ, mļ jaureba iwīdi bΛa. BaribΛΓΛ mļa adua bΛa cārēda iwīdi bΛda. ¹⁵ Māwāra ζsāwā jipaara oi? Mļ jaureba Ācōrēa iwīdiya baribΛΓΛ mļa cawa bΛ bedeade bida iwīdiya. Mļ jaureba Ācōrēa bia jara trļāya, baribΛΓΛ mļa cawa bΛ bedeade bida trļāya. ¹⁶ BΛ jaureba Ācōrēa bia bedeaibΛΓΛ, bΛa jarada cawa ūrīcaba ζsāwā wārāana ai? ¹⁷ Wārāda bΛa māwā bedeabΛΓΛde Ācōrēa bia bedea bΛa, baribΛΓΛ dewararāda carebaē bΛa biara ĩjānamārēā. ¹⁸ Mļa Ācōrēa bia bΛada abaria mļra bārā cāyābara dadjia ūrīnaca bedeade auđuara bedeabari bērā. ¹⁹ BaribΛΓΛ djabarā dji jΛre duanΛne mļmaarā dadjia ūrīnaca bedeade dārā bedelai cāyābara biara bΛa dadjia

* **14:16** Wārāana ai. Griego bedeade bΛ bΛa: “Amén.” Maļ bedeara hebreo bedea. Crīchada umé jara bΛa. Edauđe jara bΛa “bia bΛa māwā baida” idjaba edauđe jara bΛa “wārā.”

ũrĩbada bedeade dārǎé jaradiaida.†

²⁰ Djabarǎ, warra zaquerǎ quĩrǎca beadadua. Ādjirǎba cadjiruada bio adua panΛΛ. BaribΛΓΛ Ācōrē Jaureba obi bΛdebemada drōǎrǎ quĩrǎca crĩcha beadadua. Waa warra zaquerǎ quĩrǎca crĩcharǎnadua. ²¹ Ācōrē Bedeade nǎwǎ bΛ bΛΛ: “Dadjirǎ Boroba jara bΛΛ: mǎra naǎ puru ume drua āibemarǎ itedebe, ādjia ũrĩnaca bedeabada ēberǎrǎneba bedeaya. Mǎwǎmĩna mǎ bedeara ũrĩ ama panania.”‡ ²² Maǎba cawa panΛΛ dadjia ũrĩnaca bedeade bedeira Jesu ĩjǎ bea carea bΛēda, ātebΛΓΛ Jesu ĩjǎé beaa unubi bΛΛ Ācōrēba cawa oida.§ BaribΛΓΛ Ācōrēneba bedeira Jesu ĩjǎ bea carea bΛΛ, Jesu ĩjǎé bea carea bΛēa. ²³ Maǎ carea djabarǎ ābaa dji jΛre duanΛne jũmarǎda dadjia ũrĩnaca bedeade bedeaa duananibΛΓΛ, maǎne ħCΛΓΛ Jesu ĩjǎé beada wa Ācōrē bedeaa ũrĩ quĩrĩǎ beada eda zesidara ħǎdjia jaradaēca bǎrǎra quĩrǎé duanΛda? ²⁴ BaribΛΓΛ jũmarǎda Ācōrēneba beadeadibΛΓΛ, maǎne Jesu ĩjǎé bΛda wa Ācōrē bedeaa ũrĩ quĩrĩǎ bΛda eda zesira bǎrǎba jara panΛ ũrĩ bΛdeba idjia cawaya cadjirua obarida idjaba Ācōrē quĩrǎpita bedeade bΛda. ²⁵ Idji sode mērǎ erobadara ebuda cawaya. Maǎne chĩrǎborode cobepeda Ācōrēa bia bedeaya idjaba jaraya Ācōrēra wǎrǎda bǎrǎ ume bΛda.

† **14:19** Dǎrǎ bedelai. Griego bedeade bΛ bΛΛ “bedea die mil.” Dǎrǎé. Griego bedeade bΛ bΛΛ “bedea juesumabe.” ‡ **14:21** Isaía 28:11-12. Ācōrēba israelerǎa jarasia ādjia ĩjǎnaé panΛ carea drua āibemarǎba ādjirǎra āyǎ ededida. § **14:22** Jesu ĩjǎé beaa unubi bΛΛ Ācōrēba cawa oida. Griego bedeade maǎra ebuda bΛēa.

Ābaa dji jarebadade jūma quĩrãipa odadua

²⁶ Maã carea djabarã, ¿sãwã jipaara odi? Bãrã ābaa dji jare panane ĩcrlaba trããbi Ācõrẽ Bedeadebemada trããnida panla, ĩcrlaba Ācõrẽ bedeara jaradiadida panla, ĩcrlaba Ācõrẽba cawabidada jaradida panla, ĩcrlaba dadjia ũrĩnaca bedeade bedeadida panla, idjaba ĩcrlaba maã bedeadara cawa jaradida panla. Baribarla jūma maãgara odida panla djabarãba biara ĩjãnamãrẽã. ²⁷ Dadjia ũrĩnaca bedeade bedeadibarla, djaba umé wa ũbeabe mãwã bedeadida panla. Baribarla aba aba bedeadida panla. Bedeadacarea abalaba maã bedeadara cawa jaraida bla. ²⁸ Baribarla djabarã ābaa dji jare panane maã bedeada cawa jarabarida neẽbarla, dadjia ũrĩnaca bedeade bedea quĩrãĩ blara chupea baida bla. Idji crĩchade Ācõrẽa chupea bedeaida bla.

²⁹ Ara maã quĩrãca Ācõrẽneba bedeadadara umé wa ũbea bedeadida panla. Maãne jūmarãba ãdjia bedea panara quĩrãcuita ũrĩnida panla wãrã cawaya. ³⁰ Djaba aba bedea blade Ācõrẽba dji ũrĩ duananebema abala ne cawabisira, dji bedea blaba maã djabara idu bedeadida bla. ³¹ Jūmarãda aba aba Ācõrẽneba bedeadida panla cawa wãnamãrẽã idjaba biara ĩjãnamãrẽã. ³² Ācõrẽneba bedeadarira cawaẽne bedea nūmecaã, ãtebarla poya jããbaria bedei carea. ³³ Ācõrẽba blaga nūmecaã, ãtebarla necai baida diabarã.

³⁴ Ācõrẽ eberãrã ābaa dji jarebadaza wẽrãrãra bedeadie panla, ãtebarla chupea ũrĩnida panla. Ādji quima bedeara ĩjã beadida panla judiorã

leyba jara bΛ quĩrãca. ³⁵ Wẽrãrãba iwidi quĩrãñibΛrΛ, diguida panΛne ãdji quimaa iwidiidida panΛa. Djabarã äbaa dji jΛre duanΛne wẽrã bedeara biẽ bΛa.

³⁶ ¿Äcõrẽ bedeara bãrãneba zesica? ¿Ababe bãrãmaa zesica? ³⁷ Bariduaba Äcõrẽneba bedebarida crĩcha bΛbΛrΛ, wa Äcõrẽ Jauredeba ne o bΛda crĩcha bΛbΛrΛ, mañ ëberãba jaraya m̃a nañ cartade bΛbΛrΛra dadjirã Boroba obi bΛda. ³⁸ Bariduaba mañgΛda igaraibΛrΛ, idji sida igaradadua.

³⁹ Mañba djabarã, biara jΛrΛdadua Äcõrẽneba bedeadida. Idjaba dadjia ùrĩnaca bedeade bedeadadara idu bedeadidadua. ⁴⁰ BaribΛrΛ jũmaena quĩrãcuita quĩrãipa oadua.

15

Crito ãrẽbadadebema

¹ Mañ awara djabarã, m̃a bãrãa quĩrãnebabiya bedea bia Jesucritodebema m̃a bãrãa jaradiadada. Mañ bedeara bãrãba m̃neba cawasiäa idjaba bio ïjã panΛa. ² M̃a jaradiadara wãrãda ïjã pananibΛrΛ, Äcõrẽba ëdrΛ edaya. ïjã pananaëbΛrΛ, bãdji quĩrãbe ïjãsiäa.

³ M̃a cawada crĩcha dromaara bΛda naãrã bãrãa jaradiasia. NañgΛ basía: Critora dadjirã cadjirua carea beusia Äcõrẽ Bedeade bΛ bΛ quĩrãca.* ⁴ Idjira tΛbãrisiäa, mañbe ewari ùbeade beu badada ãrẽbasia Äcõrẽ Bedeade bΛ bΛ

* **15:3** Isaía 53:5-12.

quĩrãca.† ⁵ Arẽbadacarea ara idjida Pedroa unubisia.‡ Maãare idjia doce edadarãa ara idjida unubisia. ⁶ Mãwãnacarea ara idjida djabarã quiniento auðu ãbaa panλa unubisia. Ådjirãnebemada λcλγλ jaidasidaa baribλγλ zocãrã waðibida zocai panλa. ⁷ Maã quiniento djabarãba Jesu unupeðadacarea ara idjida Santiagoa unubisia.§ Mãwãnacarea ara idjida jũma idjia diabuedarãa unubisia.

⁸ Jĩrũare mãa unubisia. Mãra warra λradλgaða quĩrãca dji biẽ badamĩna mãwã unubisia.* ⁹ Wãrãda mãra Jesucritoba diabuedadebema dji edaara ðλa. Åcõrẽ õberãrã biẽ oi carea õpẽ bada bẽrã bia ðλẽa õberãrãba mãra idjia diabuedada jaradamãrẽã. ¹⁰ Baribλγλ Åcõrẽba idji biadeba mãra ðλasia Jesucritoba diabuedada ðamãrẽã. Idji quĩrĩãbe mãra mãwã ðλẽ basía. Åtebλγλ jũma Jesucritoba diabuedarã cãyãbara mãa idji itea auðuara o ðλa. Baribλγλ ara mãdjideba mãwã oẽ ðλa. Åcõrẽbλγλ idji biadeba mãra careba ðλa mãwã omãrẽã. ¹¹ Waabema Jesuba diabuedarãba idjidebemada jaradia panλbλγλ wa mãa jaradia ðλbλγλ, abarida jaradia panλa. Idjaba bãrãba ara mãã bedeara ïjãsidaa.

Djabarã beupedada ãrẽbadidebema

¹² Dairãba Crito ãrẽbadadebemada jaradia panλa. Mãnda λsãwã λcλγλ bãrãnebemaba beupedadara ãrẽbadaẽana a panλ? ¹³ Beupedadada ãrẽbadaẽbλγλ, mãλba jara ðλa Crito sida ãrẽbaẽ

† 15:4 Salmo 16:8-11; Isaía 26:19. ‡ 15:5 Pedro. Griego bedede ðλ ðλa “Cepa.” § 15:7 Santiago. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Idjira Jesu djaba basía. * 15:8 Hecho 9:1-6.

basida. ¹⁴ Critoda ãrēbaē basibΛΓΛ, mãwãra dadji quĩrĩãbe jaradia panΛa idjaba bãrãba bãdji quĩrĩãbe idjira ãjã panΛa. ¹⁵⁻¹⁶ Critoda ãrēbaē basibΛΓΛ, Æcõrēba idji ãrēbabisiada abΛdade daiba Æcõrēnebemada sewada jara panΛa. Wãrãda beupedadada ãrēbadaēbΛΓΛ, mãlba jara bΛa Crito sida ãrēbaē basida. ¹⁷ Critoda ãrēbaē basibΛΓΛ, bãdji quĩrĩãbe idjira ãjã panΛa idjaba wadibida cadjiruade panΛa. ¹⁸ Mãwãra jũma Crito ãjã bea beupedadara aduasidaa. ¹⁹ Dadjirãba Critodeba ababe naã ējũãne bia beadida crĩcha panΛbΛΓΛ, jũmarã cãyãbara mã djuburiara panΛa.

²⁰ BaribΛΓΛ Æcõrēba wãrãda Critora beu badada ãrēbabisia. Beupedadadebemada idjidrΛ dji naãrã ãrēbadaa. Mãwã Æcõrēba unubisia jũma idjiderã sida wãrãda ãrēbadida. ²¹ Èberã abaΛba cadjirua oda carea dadjirãra beudia. Ara mã quĩrãca èberã abaΛba bia oda carea dadjirãra ãrēbadia. ²² Jũmarãda Adaãneba zepedada bãrã beubadaa. Ara mã quĩrãca Critodeba jũma idjiderãda wayacusa zocai panania. ²³ Critoda naãrã ãrēbasia. Idji waya zebΛΓΛde idjiderãda ãrēbadia. ²⁴ Mãwãnacarea naã ējũãra jõya. Mã ewaride Critoba jai bororãda, jai dromarãda, jai mēsãrã bea sida jũma poyaya. Mãlbe idji puruda dadji Zeza Æcõrã diaya.

²⁵ Wãrãda Critora jũmarã boroda baida bΛa aba jũma idji dji quĩrũra poyabΛΓΛdaa.† ²⁶ Jĩrũare idjia dadji beuira jõbiya, mãlgΛ sida idji ume dji quĩrũ bãrã. ²⁷ Æcõrē Bedeade jara bΛa: “BΛa

† 15:25 Aba jũma idji dji quĩrũra poyabΛΓΛdaa. Griego bedeade nãwã βλ bΛa: “Aba idji jĩrũ edre bΛbΛΓΛdaa.”

ne jūmada idji jawaeda basia.”† Ne jūma Crito jawaeda basida jara bamīna ebuda ba Ācōrēba ara idjida Crito jawaeda bāē basida. Ācōrēbala ne jūmada Crito jawaeda basia. ²⁸ Ācōrē Warra Critoba ne jūma poyadacarea ara idjida Ācōrē jawaeda beya Ācōrēba ne jūmada idji jawaeda ba da quīrāca. Māwābala Ācōrēba ne jūmada idji jawaeda erobaya.

²⁹ Beupedadada lrēbadaēbala, ¿cārē cārēā lalalala beupedada cacuabari borocue panā? Ācōrēba beupedada lrēbabiēbala, ¿cārē cārēā ādjirā cacuabari borocuedi?§ ³⁰ Idjaba beupedadada lrēbadaēbala, ¿daira cārē cārēā Jesucrito bedea carea ewariza minijichiade bia mīga panā? ³¹ Djabarā, bārāba dadjirā Boro Jesucrito ijā panā carea mīra wārāda basrida ba. Wārāda jaraya: ewariza crīcha ba ēberārāba mīra Jesu bedea carea beadida. ³² Epeso purude Ācōrē bedea jaradial carea mīra bia mīgasia animarā cadjirua bea ume djō ba quīrāca.* Beupedadada lrēbadaēbala, ¿mā bia mīgada carea cārē biada edasi? Wārāda dadjirāba lrēbadaēbala, biara ba odida lalalaba jarabada quīrāca: “Bia ne codia, itua dodia nu beudi bēā.”†

³³ Idu cūrūgabirānada. Bārāba cadjirua obadarā ume ābaa nībadibala, ādjirāba bārā bia nībadara ārīnia. ³⁴ Jipa crīchadada. Cadjiruada waa

† 15:27 Salmo 8:6. § 15:29 Corintodebema djabarāba dji beupedada cacuabari borocue pananamīna Ācōrē Bedeade jaracaa dadjia māwā odida panāda. * 15:32 Hecho 19:23-41. † 15:32 Isaia 22:13.

orãnadua. ΛCΛΓΛ bārãnebemaba Ācõrëra adua beaa. Maã carea bārãra peradida panΛa.

Djabarã ãrëbabΛdade ãdji cacua sãwã baiðebema

³⁵ ΛCΛΓΛba iwidiðisicada: “¿Beupeðadada sãwãbΛΓΛ ãrëbadi? ¿Ādjirã cacuara sãwã beadi?”
³⁶ ;Dji mãwã iwidi ðΛra crĩcha neẽ tabΛa! Ne uða tunubΛΓΛde dji tara ðerawabaria. ³⁷ Trigoda uibΛΓΛ wa baridua tada uibΛΓΛ, dji ðΛWΛΓΛda ucaa ãtebΛΓΛ dji tadrΛ ubaria. ³⁸ BaribΛΓΛ maã tadeba Ācõrëba dji ðΛWΛΓΛda tunubibaria idji ðaida ðΛ quĩrãca.

³⁹ Naã ëjũãne zocai ðeara abari cacua quĩrãca beaëa. Ēberã cacuara awara ðΛa, animarã cacuara awara ðΛa, ĩbana cacuara awara ðΛa, ðeda cacuara awara ðΛa. ⁴⁰ Idjaba bajãne ne quĩrãtanoa baraa. Naã ëjũãne bida ne quĩrãtanoa baraa. BaribΛΓΛ bajãne ne biya quedeara awara beaa. Naã ëjũãne ne biya quedeara awara beaa. ⁴¹ Λmãdau ãnaara awara ðΛa, jedeco ãnaara awara ðΛa, chĩdau ãnaara awara ðΛa. Chĩdauza ãnaara awara beaa.

⁴² Beupeðada ãrëbadira ne uða quĩrãca ðΛa. Cacua ðerawabarida joubadaa baribΛΓΛ cacua ðerawacada ãrëbaya. ⁴³ Cacua biaëda joubadaa baribΛΓΛ cacua biya quiruda ãrëbaya. Cacua ΛðΛaë ðΛda joubadaa baribΛΓΛ cacua ΛðΛa ðΛda ãrëbaya. ⁴⁴ Naã ëjũãnebema cacuada joubadaa baribΛΓΛ bajãnebema cacuada ãrëbaya. Naã ëjũãnebema cacuada ðΛbΛΓΛ bajãnebema cacua siða ðΛa.

⁴⁵ Ācõrë Beðeade ðΛ ðΛa: “Nabema ëberã Adaã abadara Ācõrëba zocai ðabisia.” BaribΛΓΛ Crito dji jĩrũarebema Adaã abadada ðΛsia idji jaureðeba zocai ðaida diamãrëã. ⁴⁶ Bajãnebema cacuada

naãrãbema cacuaëa, ãtebΛΓΛ naã ëjũãnebema cacuadrΛ dji naãrãbemaa. Dji naãrãbema cacua jõnacarea bajãnebema cacuada edaya. ⁴⁷ Nabema ëberã Adaã abadara egoro oða basía. Jĩrũarebema ëberã Jesucrito abadara bajãnebemaa. ⁴⁸ Adaã cacuara egoro oða basía. Ara maã quĩrãca naã ëjũãnebemarãba eropanΛa. BaribΛΓΛ Critoba bajãnebema cacuada erobΛ quĩrãca bajãnaa wãbΛda ëberãrãba eropanania. ⁴⁹ Dadjirãra nabema ëberã egoro oða quĩrãca panΛa idjaba bajãneba zeda ëberã Crito quĩrãca panania.

⁵⁰ Djabarã, mãa naãda jaraya: naã ëjũãnebema cacuara Æcõrë bajãnebema purude poya baëa. Cacua ðerawabarira cacua ðerawacama poya baëa. ⁵¹ Ûrĩnadia, Æcõrëba naëna cawabië ðadara mãa cawabiya: jũma dadjirãra beudaëa, ãtebΛΓΛ cacua quĩrã awara panenia. ⁵² Cawaëne, daupica edabΛΓΛde, jĩrũarebema cachiru jĩguabΛΓΛde mãwã quĩrã awara panenia. Wãrãda Æcõrë cachirura jĩguaya. Maãne beupedada cacua ãrĩnacade ãrëbadia. Idjaba dadjirã waði zocai ðeara cacua quĩrã awara panenia. ⁵³ Dadjirã cacua ãrĩbarira cacua ãrĩcada ðeya. Dadjibeuida bΛ cacuara beuca cacuada ðeya. ⁵⁴ Naã cacua beuida bΛra cacua beuca ðebΛΓΛde Æcõrë Bedeade bΛ bΛ quĩrãca wãrãda ðaya. Nãwã bΛ bΛa: “Æcõrëba dadjibeuira jõbisia.”† ⁵⁵ Idjaba bΛ bΛa:

Beuba waa poya beubiëa. Beuba waa poya

† **15:54** Isaía 25:8. Æcõrëba dadjibeuira jõbisia. Griego bedeade nãwã bΛ bΛa: “Dji poya bΛba beuira mĩbuesia.”

puabiẽa. §

⁵⁶ Ācõrẽba Moisea diada leyba cawabi ðΛΛ dadjirãba cadjirua obadada. Cadjiruada obada bẽrã beudia. ⁵⁷ BaribΛΓΛ Ācõrẽa bia ðΛΛada adida panΛΛa dadjirã Boro Jesucritodeba beuðidebemada êdrΛ edada bẽrã. ⁵⁸ Mañ carea mñ djabarã, bio ïjã pananadua. Dadjirã Boroba quĩrĩã ðΛΛa bio êpẽ odadua. Bãrãba cawa panΛΛa dadjirã Boro itea o panΛΛa bãdji quĩrĩãbe o panΛẽda.

16

Djabarã Jerusaleñnebema itea parata jΛΓΛ pepedada

¹ Mañ awara bãrãba djabarã Jerusaleñnebema itea parata jΛΓΛ pebΛdadebemada mñΛ jaraya. MñΛ djabarã Galacia druadebemarãa jarada quĩrãca odadua. ² Nabema ewari domiaza bãdjiza edabΛdadebemada waga ðΛdada. Mãwãra mñ jũebΛΓΛde bãrãba ewabe jΛΓΛ pedaẽa. ³ Mñ jũebΛΓΛde djabarã bãrãba edabΛdada mñΛ Jerusaleñnaa parata diaðe diabueya. Djabarã Jerusaleñnebemarãba ãdjira bia edadamãrẽã mñΛ ãdji ume cartada ðÁ diabueya. ⁴ BaribΛΓΛ bãrãmaarã mñ siða wãida bia ðΛbΛΓΛ, ãdji ume wãya.

Paulo Corintodaa wãida crĩchada

⁵ Mñra naãrã Macedonia druadaa wãida ðΛΛ. Mañbe bãrãmaa wãya. ⁶ Mñra bãrã ume dãrãisicada. Āĩbẽrã jũma nañ doidaara ðaisicada. Mañbe

§ **15:55** Osea 13:14. Griego bedeadẽ mañ versícúloda nãwã ðÁ ðΛΛ: “Beu, ¿ba cũmiara sãma ðΛ? Joubada uria, ¿ba poya ðadara sãma ðΛ?”

bārāba m̄ra poya carebadia m̄dji wābΛrΛmaa bia wāmārēã. ⁷ Ara nawena poya dārã baē bērã m̄a bārara acΛde wã quĩrĩãéa. BaribΛrΛ dadjirã Boroba quĩrĩãibΛrΛ, bārãmaa wābΛrΛde dārãica bΛa. ⁸ Nama Ēpeso purude baya aba Pentecoste ewari droma jōbΛrΛdaa.* ⁹ Nama m̄ ume dji quĩrũda baramĩna nawena poya Ācōrē bedeara bia jaradia baya idjaba zocārãba ĩjãbΛdaa.

¹⁰ Djaba Timoteoda bārãma jũëibΛrΛ, idjira bārã tãēna bia edaðadua wayarãmārēã. Dadjirã Boroba quĩrĩã bΛra idjia bia o bΛa m̄a o bΛ quĩrãca. ¹¹ Mañ carea idjira igararãnadua, ātebΛrΛ carebaðadua m̄ acΛde zebΛrΛde necai zemārēã. M̄a, dewara djabarã biða idji zeida jã panΛa.

¹² Dadjirã djaba Apoloa m̄a bedea djuburia-sia dewara djabarã ume bārã acΛde wānamārēã. BaribΛrΛ ara nawena idjira wã quĩrĩãé bΛa. Poya wābΛrΛde wāya.

Pauloba nañ cartade jĩrũare bΛda

¹³ Quĩrãcuita beaðadua. Jesucritora bio ĩjã pananadua. Idjideba sozarra beaðadua idjaba zarea beaðadua. ¹⁴ Ne jũma bārãba obΛdara quĩrĩãneba oðadua.

¹⁵ Djabarã, bārãba cawa panΛa Acaya druade Estepanaba, idji ēberãrã biða naãrã Jesura ĩjãsidada idjaba ādji crĩchara bΛcãdada jũma djabarã carebaði carea. ¹⁶ M̄a bārãa bedea djuburiaya ādjira, jũma

* **16:8** Judiorãba ādji Egiptodeba ēdrΛpedada quĩrãnebada ewari oðacarea cincuenta ewari bΛde ādji néu naãrã ewapedada carea bΛsrida obada ewarida obadjidaa. Mañ ewari dromara Pentecoste abadjidaa. Levitico 23:15-16.

ãdji quĩrãca ðea sida ãpẽnamãrẽã. Jũma Ãcõrẽ traju o panãra, djabarã careba panã sida ãpẽnadua.

¹⁷ Djaba Estepanada, Portunatoda, Acaico sida mãma jũẽpedada bãrã ðãsrída ðãã. Ãdjirãba bãrã cacuabari mãra careba panã. ¹⁸ Ãdjirãba mã sora ðãsrídabísídaa bãrã so ðãsrídabipedada quĩrãca. Ãdjirãnebemada, djabarã ãdjirã quĩrãca panã sida bia crĩchadadua.

¹⁹ Djabarã Asia druadebemaba quĩrãã panã bãrãra bia pananida. Djaba Aquilaba, djabawẽrã Priscilaba, djabarã ãdji dede ãbaa dji jãrebada bída dadjirã Boroðeba quĩrãã panã bãrãra bia pananida. ²⁰ Djabarã jũmarãba quĩrãã panã bãrãra bia pananida. Wãrã quĩrããneba dji bia edadadua.†

²¹ Mãra Pauloã. Naãgã bedeara ara mãdji jãwaba ðãbãrãã.

²² Bariduaba dadjirã Boro Jesucritoda quĩrããéãrãã, Ãcõrẽba mãã ãberãra biẽ ðãya. ¡Zedua, dadjirã Boro!

²³ Mãã quĩrãã ðãã dadjirã Boro Jesucritoba idji biãdeba bãrãra careba ðaída. ²⁴ Jesucritodeba mãã bãrãra wãrãda quĩrãã ðãã.‡

† **16:20** Wãrã quĩrããneba. Griego bedeadẽ ðã ðãã: “Isõ bia quĩrudẽba.” ‡ **16:24** Griego bedeadẽ ãcãrãã cartade jĩrũare ðã ðãã: “Bia ðãã mãwã ðaída.”

Ãcõrẽ Bedea
New Testament in Emberá, Northern
(PM:emp:Emberá, Northern)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e